

INCA REVISTA

Número 47

MARÇ 1998

Preu: 250 Pta.

VIDA DIÀRIA EN EL MONESTIR DE SANT BARTOMEU D'INCA

"INCA EN LA HISTÒRIA"

1229 - 1349

***L'OBRA FOU PRESENTADA A
SANTA MARIA LA MAJOR
EL DIA 8 DE MARÇ***

Edita: Obra Cultural Balear
Delegació d'Inca

Presidenta: Mª Mercè Puig Viñeta

Direcció i coordinació:

Jaume Gual i Mora
Llorenç Massutí i Nicolau

Col·laboradors en aquest número:

Antoni Alorda i Vilarrubias
Catalina Amer i Vives
Maria Barceló Crespi
Joan Bassa i Vallori
Guillem Coll i Morro
Pere Fiol i Tornila
Gabriel Fiol Mateu
Bernat Forteza i Fuster
Carme Lorente Gelabert
Joan Llabrés i Mas
Pere Joan Llabrés i Martorell
Lluís Maicas Socias
Pere A. Massutí Ramis
Antoni Mateu Garau
Esperança Ramis de Plandolit
Pere Rayó i Bennàssar
Antònia Vicens

Fotografies:

Sebastià Garcias Ramis
Arxiu de l'OCB

Publicitat i subscripcions:

Tel. 50.00.89 i 50.25.93

Redacció:

Vidal, 5 entresol
Apartat de correus 156
07300 - INCA

Dipòsit legal:

PM 451 - 1986

Imprimeix:

Gràfiques SIBA, S.L.
Enginyer Felicià Fuster, 21
Tel. 52.32.44
Santa Margalida

*Els articles signats només expressen
l'opinió dels seus autors*

ÍNDIX

EDITORIAL	3
LA PARRÒQUIA 1248-1998	4
A LA FI	5
PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "INCA EN LA HISTÒRIA 1229-1349	6
PER UN TEATRE MUNICIPAL	9
LES POSSESSIONS D'INCA: Son Campaner	11
LA MÚSICA	12
OFRENA D'"INCA EN LA HISTÒRIA: 1229-1349" A LA MEVA CIUTAT	13
ABANS PER MANCA DE TIBERI I DE DINERS	14
ENTREVISTA: <i>La vida en el monestir de Sant Bartomeu d'Inca</i>	15
LA MORT DE BLAI BONET	18
REPERCUSSIONS A INCA DE LES BANDOSITATS DEL SEGLE XVII (i 3)	19
ANTONI SERRA, ESCRITOR I PERIODISTA	21
"HERMANO BENILDO", PRIMER DIRECTOR DEL COL·LEGI LA SALLE	22
PER QUAN VENGUI UN ALTRE JUNY, JAUME FUSTER	23
ACTIVITATS DEL TRIMESTRE DE L'OCB	24
CAMINS DE LLETRES	25
RACÓ DE CUINA	26
L'AJUNTAMENT INFORMA	27
TEMPS ERA TEMPS	28

EDITORIAL

Amb el començament de l'any s'encetà de bell nou un debat polític, profund i intens sobre **el futur Urbanístic** de la nostra illa de Mallorca. Creim però que aquest debat hauria de transcendir l'àmbit dels partits polítics i esdevenir una inquietud de tota la societat illenca, no n'hi ha prou en plantejar el tema de forma parcial o en relació a qüestions concretes, com per exemple l'abastament d'aigua, tema per altra part cabdal. Aviat serà precís, com hem pogut veure a altres indrets, una mobilització ciutadana perquè la qüestió afecta el model de societat i el futur de tots, no només de les classes més hegemòniques.

L'estudi trimestral de Sa Nostra ens acaba de donar un seriós avís: anam massa accelerats. La construcció ha tornat a sobrepassar les previsions, es construeix en desmesura. Davant aquesta realitat, hom es formula una pregunta, serà aquest accelerament pa per avui i fam per demà? Mentre continua la pressió contra el territori, no s'aconsegueix vèncer l'estacionalitat turística i la massificació continua primant sobre la qualitat. Duim tres dècades llargues de boom i això no pot durar sempre; altrament les generacions futures podrien viure una situació molt degradada a les nostres illes.

Moltes diades per un país tan petit

Mallorca en un any celebra tres diades: dues d'oficials el Dia de les Illes Balears, l'1 de març i la Diada de Mallorca, el 12 de setembre; l'altra, diada oficiosa i centenària, el 31 de desembre, commemoració de la conquesta. Protagonitzen cada diada i obren la desfilada presidents, batles i partits diferents. Hi ha traus comuns: misses a la Seu, lliurament de condecoracions i concerts; però també hi ha esdeveniments diferenciadors: missa típica murciana, impressionant festa medieval en el centre de Palma, etc.

Fer país, aquesta és la qüestió. Però, hem recuperat cap símbol, hem arrelat més en les nostres tradicions, som ara més conscients de la nostra realitat? Creim que no. Pensam més bé que el nostre país s'endinsa en el més buit folklorisme i provincianisme, on cada polític que té la parcel·la de poder organitza la seva diadeta pel lluïment personal i del seu grup, mentre que la paraula nacionalitat desapareix de la reforma de l'Estatut. Fruir de tanta diada o no tenir-ne cap comença a ser el mateix.

Adéu a Blai Bonet i Jaume Fuster

Amb la mort de Blai Bonet es clou una generació que ha estat vital per a la nostra cultura i sense la qual no s'entendria el present: Blai Bonet, Jaume Vidal Alcover, Josep Maria Llompart, Llorenç Moya i altres... Blai Bonet va jugar un paper substancial en el manteniment de la literatura pròpia durant uns anys plens de dificultats. D'una fidelitat absoluta a la llengua i cultura pròpies, va crear un món literari allunyat de localismes estantissos i ho va fer amb un llenguatge de rara i generosa originalitat, conreant de manera meravellosa la poesia, la novel·la i l'assaig periodístic. Deixa un buit a la nostra literatura, però ens deixa una obra de la qual tots en som hereus.

Jaume Fuster, barceloní però casat amb la mallorquina Maria Antònia Oliver i resident a temporades a la seva casa de Biniali, va tenir contacte amb la delegació de l'OCB d'Inca. Tots recordam com ens reberen a la seva casa de Biniali en una de les excursions amb bicicleta, organitzades per l'OCB. També ens acompanyà, junt amb na Maria Antònia, en el sopar de la celebració del nostre XXè aniversari, el mes de desembre de 1994.

Jaume Fuster, apart de gran novel·lista, fou sempre un activista en favor de la llengua i la literatura catalana i en contra del franquisme. La seva posició en els darrers temps era de cert pessimisme perquè constatava el que ell deia "pèrdua de pes social de la literatura catalana".

D'ambdós escriptors trobareu unes reflexions de l'escriptora Antònia Vicens publicades a la premsa local amb motiu de la mort dels dos.

Pareix que finalment el poble d'Inca i l'ajuntament que el representa, s'han decidit per **fer justícia en la persona de Mestre Miquel Duran**. Han posat en marxa tot el procés per tal de poder arribar a què un dia aquest inquer arribi a ser reconegut com a Fill il·lustre de la nostra ciutat. Creim, sincerament, que la seva obra i lluitar per la nostra llengua i cultura el fan del tot mereixedor a aquesta distinció.

LA PARRÒQUIA 1248-1998

Hem parlat ja dels primers batecs dels edificis parroquials d'Inca. Sant Bartomeu 1230..., Santa Maria, ara dita la Major 1248, ara mirarem de veure un poc el paper social que en aquells moments tengué la nostra parròquia.

El primer ofici que tengué la parròquia és allò per a lo qual va ser fundada: l'assistència espiritual de la gent de la contrada. Si l'any 1230 els "inques" ja empen l'antiga mesquita aràbiga, desabillada de tot signe musulmà i vestida dels signes cristians, és perquè necessitaven un lloc per a dirigir-se a Déu, un lloc per a trobar-se com a fills d'un mateix Pare, parlar entre ells i parlar amb Déu. El sacerdot cuidarà de la pregària i de que el lloc sigui adient per a complir aquestes funcions.

Una altra tasca que també tindrà la parròquia serà la d'aglutinar una gent que viu on té les feines i el menjar de cada dia, viu escampada en el que avui anomenam "fora vila", però en aquell moment no ho era, perquè de vila no n'hi havia. Sols hi havia un petit nucli poblacional, i n'hi ha molts. Hauran de passar un grapat d'anys perquè l'inquer Ramon Desbrull i el solleric Pere Sturç compleixin l'encàrrec del Rei i es pugui presentar una nova ordenació dels pobles de Mallorca que durà vertaders canvis, així la veïna Robines anirà "desapareixent" perquè Binissalem ha estat creada "vila".

Serà la parròquia que vertebrarà moltes actuacions d'aquella escampada població: el naixement i baptisme d'un infant, la mort d'un poblador, l'amor d'una parella, la malaltia d'aquell altre farà que la gent s'arreglegui a l'edifici parroquial. La necessitat de pa i vi per a les misses farà que es sembri blat i es faci vinya no lluny de la parròquia per a poder tenir aquesta matèria pel sagrament. L'oli trobarà son hàbitat a la muntanya i empenyarà les fires i el comerç, doncs les uncions són imperioses en els ritus cristians.

Les nostres parròquies tendran diferents clergues. Uns eren "conjugats" (vol dir casats o que es podien casar), i altres no conjugats. Tots podien gaudir dels beneficis. Un "benefici" se solia concretar en una peça de terra, el fruit de la qual s'aplicava o per dir una missa a tal altar, o per cremar una llàntia d'oli a tal imatge.. per a fer això no era necessari ésser prevere o ordenat "in sacris", bastava ser clergue.

Moltes famílies disposaven que un dels seus fills mascles, quan havia fet la primera comunió, vers els 14 o 15 anys, també fos fet clergue, així duria "coroneta" i podria gaudir de qualche benefici, o simplement seguiria tenint aquella peça de terra i cuidant-se de la llàntia de sant Sebastià o sant Antoni. A vegades s'anava trametent de generació en generació i aquella família no era la propietària

de la peça de terra, doncs ho era la parròquia, però en tenia tot l'usdefruit amb la limitació d'haver de pagar aquella missa o aquell oli, o aquella festa, o aquells ciris.....fruit d'aquest costum tenim a Inca el llinatge "Quetgles" o Quetglas en mala grafia, i els mals noms "corona", "coronat" perquè aquests clergues, malgrat fossin casats, havien de dur la tradicional coroneta que també duïen els capellans.

No entraré en el camp de l'ensenyament, que també és una tasca que tradicionalment han treballat les parròquies, perquè és un terreny força

espigolat i que potser un dia el vegem, i això no sols en "gramàtica", sinó també en música, ofici que anava vinclat al qui tenia el benefici de l'Orgue. Un camp on també treballà molt la parròquia era en el terreny assistencial. Moltes parròquies mallorquines tenien just devora, l'hospital. Sabem que a Inca estava al cap de cantó del que avui coneixem amb el nom de Carrer Palmer, i a la parròquia guardam i veneram amb molta devoció la imatge del Sant Crist que allà hi havia.

Les Confraries parroquials també tengueren una incidència cívica impressionant. Tothom estava afiliat a una Confraria, entre altres coses perquè era l'única manera de tenir una tomba per a l'hora de la mort, i per altra part perquè els sufragis que

LA PARRÒQUIA 1248-1998

es comprometien fer els confreres eren molt valorats en aquell moment. Els gremis articularen molt la societat medieval, però a la nostra Inca no hi arribarà a haver-hi Col·legis propis i independents fins a la fi del s. XVI, però abans els diferents oficis ja havien articulat i donat vida a la nostra vila, i tenim oficis que per minoritaris mai tendran a Inca Col·legi propi, però sí seran ben presents i feiners en les tasques ciutadanes. Ara tenim les Confraries de Setmana Santa. Poca relació hi ha amb les confraries medievals malgrat també vagi perfilant-se la pertinença a la parròquia, la participació en activitats comunes i en profit de tot el col·lectiu inquer.

La mateixa organització econòmica de la parròquia ens fa veure com estava articulada la vida vilatana. Per haver-hi una parròquia hi havia d'haver unes quarterades que alimentassin el capellà o capellans de la parròquia. L'Ajuntament, llavors es diu "La Universitat" perquè agombolava tots els qui vivien al terme, i en nom seu "els Jurats" elegits democràticament cada any perquè cuidassin les coses públiques, cada any havien de preveure les despeses que hi hauria a la vila i manar fer un "tall", o sigui una part del que cada família hauria collit a les seves terres, o de la seva hisenda, el que ara anomenam contribució, i les activitats del poble s'havien de limitar a aquests ingressos. Havien de pagar un o dos missatges o empleats de la Sala, l'escolà perquè tocava les campanes el matí a migdia i a posta de sol, obria l'església, encenia els llums..., a l'apotecari, qualche cosa al metge o cirurgià perquè atengués als pobres, al botiguer perquè mai mancàs blat a la vila, a l'hostaler perquè donàs aixopluc a persones i bísties vianants... i una llista que sempre s'anava allargant segons les necessitats comunals, entre elles totes les necessitats que hi havia al temple: oli per a les llànties, cera per a les funcions i les processons, parets, teulades.. i si qualche any les coses no anaven massa llatines, prou es cuidava el Sr. Bisbe per exigir-los el que pertocava.

Moltes vegades hi ha qui diu que antigament la vida era més tranquil·la. Són paraules de gent que coneix poc el nostre passat. La vida sempre ha estat dura i ha copsat tota la persona, Canvien els valors i les coses que poden il·lusionar els nostres cors i que fan que ens escarrassen de valent en una o altra cosa. La solidaritat que llevonnes hi havia era molt grossa, però venia imposada per la real necessitat que tenien els uns dels altres. Hi havia l'imperatiu cristià que encoratjava a l'amor, però també hi havia el pecat que estirava cap a l'egoisme. Com ara.

Pere Fiol i Tornila
Rector de Muro

A LA FI

A la fi nostra estimada ciutat ha trobat allò que li mancava: una publicació periòdica, de caràcter cultural! Cultural en el sentit simple de la paraula!

Era lamentable! Era lamentable que, a Inca, només hi anassin bé els mercats dels dijous, amb les fires autumnals i el famós Dijous-bo!

Mes no! Inca no ha deixat mai de produir.. els seus bons escriptors. Bell producte aquest! Deixem, doncs, aquell "només" reduït a les mínimes proporcions, a dècades molt allunyades de les que a nosaltres ens ha tocat viure. Acostem-nos a les que nosaltres mateixos anam vivint. I ens topam amb la simpàtica persona d'un mestre Miquel Duran, aquell homonet bellament enamorat de la progressiva Catalunya, impressionat per la figura d'un Cambó i companyia, allà, a Barcelona, somniant per a la seva ciutat, Inca, quelcom semblant. I el tenim aquí que, des de la seva impremta, edita setmanaris i altres escrits de tota mena, en prosa i en vers, intentant promoure l'interès per la cultura, de signe català en el seu cas.

Més culturitzats, seguiran el camí obert per Duran, Mn. Andreu Caimari, també poeta i ensems historiador, seguit del canonge Sebastià Garcias Palou, qui escriu, entre altres coses, una vida del Beat Ramon Llull i és Rector de l'escola Lul·lística, organitzada per ell mateix.

No direm que ara ja s'hagin multiplicat, mes sí que són una petita colla els inquers qui, sota el braç, porten obres de producció pròpia.

I perdonau els llargs preparatius per arribar a dir que actualment, en una publicació titulada INCA REVISTA, són una bona colla de plomes d'inquers i inquieres, qui fan els seus respectius jocs amb la paraula escrita.

Tenim en nostres mans el número 46 de l'esmentada publicació. Són catorze fulles de paper "couché", amb coberta del mateix, encara de més gruix, abundant-hi els gravats. Edita l'Obra Cultural Balear.

Fra Miquel Colom, TOR.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "INCA EN LA HISTÒRIA 1229-1349"

Distingides Autoritats civils i eclesiàstiques, amics inquers, bon vespre a tothom.

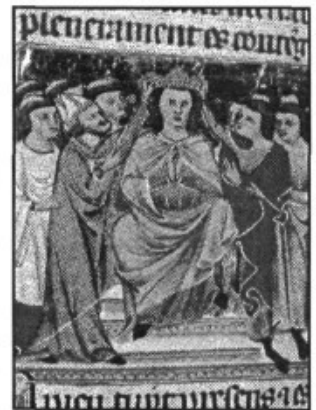
Permeteu-me en primer lloc agrair als amics mossèn Pere Llabrés i Ramon Rosselló, autors del llibre que ara us presentaré, el fet que m'hagin convidat a dirigir-vos aquestes paraules. Però una mala jugada del destí, inesperada, m'ha impedit desplaçar-me fins aquí i compartir aquests moments amb tots vosaltres. Això no obstant, estic ben segura que a l'hora de celebrar-se aquest acte de presentació el meu record serà per a Inca i per als amics i coneguts que hi tenc.

A la historiografia medieval de Mallorca, tot i el camí ascendent que ha seguit en els darrers temps, li queden períodes i temes per cobrir. Una d'aquestes llacunes, des del punt de vista cronològic, pot correspondre a aquells primers moments d'incorporació a la Corona d'Aragó i de l'anomenat Regne Privatiu de Mallorca. Això no vol dir que no existeixi bibliografia a l'abast i nombrosos documents publicats, però manquen visions de conjunt. Tot i així no es poden oblidar les aportacions d'Alvaro Santamaría, Pau Cateura, Jaume Sastre i Antoni Riera, entre altres. En els darrers temps estam de sort perquè en uns pocs mesos acaben de veure llum almenys tres obres de gran pes científic justament sobre el segle XIV i que han anat cobrint buits. M'estic referint als recents treballs de Joan Miralles (*Corpus d'antropònims mallorquins del segle XIV*), Gabriel Bibiloni (*Llibre d'Inquisicions de la Cúria Reial de la parròquia de Castellitx*) i Gabriel Ensenyat (*La reintegració de Mallorca a la Corona d'Aragó*). I ara n'hem d'afegir una altra: *Inca en la Història (1229-1349)*.

L'obra en qüestió és fruit de l'entusiasme i del saber fer de dues persones, un inquer i un felanitxer, que han afrontat el repte de la recerca documental i de l'anàlisi històrica amb el cap i alhora amb el cor, amb la raó i el sentiment. En Ramon ha sabut escorcollar entre els documents per treure'n dades i més dades, i mossèn Llabrés ha sabut elaborar-les amb la cura i la passió pròpies de qui coneix i estima el seu poble, emperò acudint al rigor metodològic i sense defugir de l'objectivitat que hauria de caracteritzar tot historiador. El primer ha arreglat i el segon ha confegit la narració històrica. Un i altre, amb la seva experiència, inquietud i sensibilitat per l'estudi del passat, de la Història, han

fet possible un treball d'aquestes característiques. No hi ha dubte que aquest llibre significa una contribució valuosa a la bibliografia sobre la Història d'Inca en particular però també a la historiografia medieval de Mallorca en general. Mirar el passat amb perspectiva de reflexió col·lectiva per entendre el que passa avui és tasca primordial i l'obra ho permet, com si d'una mena de mirall es tractàs, tot i que sia per a un període tan concret.

Inca ha gaudit des de sempre d'una posició privilegiada en el marc territorial de l'illa de Mallorca la qual cosa s'ha traduït en una dinàmica política, econòmica, social i cultural destacada també avui en dia. Una posició rellevant innegable, com diu l'autor del pròleg: «estesa al peu de la serra de Tramuntana, just al començament del pla, al bell mig del camí que enllaça el port del nord i el port de migjorn». S'ha de reconèixer que a Mallorca floriren un bon esplet de treballs històrics aplicats a

les principals viles ja a finals del segle passat i a principis de l'actual. Tal vegada, per ésser qui és, a Inca també llavors hi hagué intents d'escriure'n la seva Història, encara que de manera parcial, o tractar-ne sols algun aspecte. Són d'obligat esment els noms de Josep Barberí, Miquel Duran, Antoni Coll, Joan Colí i en temps més recents Gabriel Pieres, Pere Rayó, Anselm Ferretjans, Pere Fiol, Santiago Cortès, Simó Gual, Ramon Rosselló... Deman disculpes perquè segur que no els he anomenat a tots. Des de fa uns anys una nova revifalla d'estudis locals, que s'ha ampliat a moltes altres poblacions, és un signe a destacar a més del nou enfoc metodològic que presenten. En aquest punt tampoc es pot oblidar la cada dia més acusada empremta de la UIB i el plantell de joves historiadors i historiadores que any rera any surten de la Facultat de Filosofia i Lletres. Alguns d'aquests joves així com altres investigadors han contribuït al coneixement del passat d'Inca amb les seves aportacions a les Jornades d'Estudis Locals que, de manera encertada, ja en tres sessions ha convocat l'Ajuntament de la ciutat d'Inca. No hi ha dubte que aquestes Jornades hauran significat disposar d'un recull de treballs, sobre temes diversos, per conèixer més i millor el passat inquer.

Però, com gairebé sempre, seguia mancant la síntesi. Vet ací, idò, l'interès del llibre que ara presentam i que abraça la història d'un període de 120 anys. Es parteix des del juz de l'època

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "INCA EN LA HISTÒRIA 1229-1349"

musulmana per després tractar de la major alqueria tal com s'anomena en el Llibre dels Fets; de la ja denominada Vila el 1230; dels primers propietaris i dels més antics pobladors amb llinatges que denoten clarament la seva procedència de Barcelona, Tarragona, Lleida, de la comarca del Penedès, de la plana de Vic i de molts altres indrets, alguns llinatges vigents avui, una llista d'alt interès antroponímic; del col·lectiu jueu; la configuració i organització de la vila, quan apareixen la parròquia, l'església de sant Bartomeu, l'hospital, la presó, l'església del puig, el convent franciscà; els diferents aspectes de la vida quotidiana; l'estructura de la propietat i les activitats econòmiques; els col·lectius marginals o marginats (jueus, sarraïns, esclaus); la postura de la Vila durant la guerra entre el rei de Mallorca i el de la Corona catalano-aragonesa, etc. etc. I es conclou amb el capítol dedicat a la cultura i, en especial, a glosar la figura del primer escriptor inquer, Berenguer d'Anoia, autor del Mirall de trobar.

Hom ha dit que la Història no és una ciència buida, mancada de sentit, que el pragmatisme de la societat actual rebutja, sinó que la Història entesa en un cert enfocament - alguns dirien com a eina o fins i tot com a arma - és una necessitat vital, ineludible i irrenunciable perquè la recerca dels nostres fonaments hauria de ser un objectiu de primer ordre. A partir d'ara, Inca compta amb una bona eina per acudir a la indagació dels esdeveniments que hi ocorregueren i de les vivències dels inquers de fa sis o set centúries. Una obra llargament esperada però ha valgut la pena esperar-la. Són gairebé 300 pàgines que conformen

dotze capítols atapeïts d'informació ben estructurada i metodològicament ben tractada completats per un apèndix amb quinze transcripcions documentals, unes taules de cronologia comparada i llistes dels noms dels batles reials, dels rectors i dels mostassafs. I això no és tot. No puc deixar d'esmentar per una banda les moltes notes, bé documentals, bé biblio-gràfiques, que donen el suport científic a l'obra, i per altra banda l'aparell gràfic, sobretot de pintura i minia-tura gòtica, que

il·lustra en imatges les paraules del text.

Ja sabem que llibres com aquest sovint no interessien massa. La Història com a pura erudició importa poc i fins i tot pot crear una gran incomprensió vers aquesta disciplina a nivell d'opinió pública, a nivell de carrer. Vull dir que existeix un gran abisme entre la pràctica de l'historiador professional i un teòric públic consumidor d'Història que en principi pensa que aquesta no serveix per res. El curiós, però, és que és aquest mateix públic que pot renegar de la Història el que en justifica la seva pròpia continuïtat i existència.

Davant les innovacions científiques i tècniques que s'imposen a marxes forçades en la societat on els models econòmics i culturals semblen abocar cap a una uniformitat absurda i a l'estandarització, és en aquest context on pot semblar fora de lloc parlar i/o fer Història, i més d'un espai tant concret com és aquí el cas d'un racó de Mallorca: Inca. Jo, i molts, evidentment no pensam així, no pens que estigui fora de lloc. La Història, la Literatura, l'Art en definitiva allò que anomenam Humanitats, no són disciplines buides, mancades de sentit sinó que la seva coneixença hauria de ser una necessitat vital, ineludible i irrenunciable perquè la recerca dels nostres fonaments, les múltiples facetes del passat col·lectiu hauria de ser un objectiu de primer ordre. Ja es sap allò que «qui perd els orígens perd la identitat». I això, mai de mai.

En més d'una ocasió hom a sentit a dir que la Història és la mestra de la vida, que ens ensenya una i altra cosa. És per això, idò, que malgrat el risc que comporta l'anàlisi de manera sintètica però global del nostre passat mereix dedicar-hi un petit esforç. Pot ser per una raó tan senzilla com per donar resposta a preguntes tan quotidianes com saber qui érem, la procedència dels nostres avantpassats, quines foren les principals característiques del seu viure en el terreny polític, social, econòmic o cultural, etc. I tot això, al cap i a la fi, per comprendre qui som. Perquè en aquest cas hi ha una relació força estreta entre el que érem (esser en el passat) i el que som (esser avui).

La llàstima és que no tots els que vivim (n'hi ha que només habiten) en aquesta terra ens plantejam aquestes preguntes. És de sobres conegut que la Història no interessa, no importa. I qui diu la Història diu les Humanitats en general. El món en què vivim, llevat d'algunes rares aus i Déu vulgui que no es trobin del tot en perill d'extinció, mira amb ulls de menyspreu la Història, tractant-la de disciplina de segona o tercera divisió. El que importa són les tecnologies, la informàtica... Jo no pos en dubte la seva vàlua i la seva contribució al progrés material de la nostra societat però també reivindic la important parcel·la que hauria de correspondre a allò que abans i en un sentit genèric s'anomenaven Lletres.

PRESENTACIÓ DEL LLIBRE "INCA EN LA HISTÒRIA 1229-1349"

Permeteu-me fer una petita reflexió sobre els fets del passat més pròxims en l'espai: sobre l'anomenada Història Local. S'ha de replantejar la importància de la Història general i potser la Història particular, la que avui hom anomena Història local, car és molt més fàcil de connectar i entendre la nostra Història immediata, geogràficament parlant. I vull insistir sobre la Història local. Justament en aquest marc, a què feia referència abans, d'imposició de cultures estandaritzades i d'intents de dissolució de les cultures autòctones, cal repensar el lloc de la ciència històrica i de manera precisa reivindicar la Història d'abast local ben feta, no localista.

Els que ens hi movem professionalment sabem que quasi està de «moda» fer Història local. De tots és sabut que tant a França com a Anglaterra o a Itàlia fa estona que encetaren aquesta línia d'investigació i que a l'Estat espanyol i a l'àmbit mallorquí no hem quedat enrere. No obstant no s'ha d'aturar només a l'àmbit local sinó d'aquí arribar a l'àmbit general. Un poble, una comarca, una regió no es desenvolupen soles sinó en connexió amb altres i aquesta interrelació Història local-Història general és el que de fet importa. Aquest llibre en constitueix una bona mostra.

Voldria acabar repetint unes paraules del

prologuista quan diu: «Aquest llibre desfarà alguns mites i corregirà i adreçarà algunes afirmacions sovint repetides i que no es recolzen en cap fonament històric. La contrapartida serà, però, el coneixement més exacte de fets i elements que estan en els fonaments ja llunyans de la nostra comunitat com a poble.» Paraules que ens haurien de servir a manera de reflexió per assumir que el coneixement de la Història, de la pròpia Història, no és en va sinó que té un sentit. Paraules que voldria enllaçar amb unes altres d'un prestigiós historiador francès, Pierre Vilar, qui afirma que només aprofundint el coneixement de les societats, sabent-les observar i entendre a través de la seva historicitat, fent servir la ciència històrica per tractar de desxifrar els enigmes i les contradiccions, podrem adquirir una visió, si no científica, sí almenys raonada del món.

Benvingut sia aquest llibre obra de Pere Llabrés i Ramon Rosselló perquè ens ajudarà a conèixer molt més una etapa decisiva de la Història d'Inca. Enhorabona per la iniciativa, esforç i dedicació envers aquest nou treball.

El meu desig és ara encoratjar tothom a la seva lectura.

Maria Barceló Crespí

Professora Titular d'Història Medieval. UIB.

MUNPER

CTRA. PALMA-ALCUDIA, KM. 30

TEL. 88 10 00 - 07300 INCA

CTRA. PALMA-MANACOR, KM. 30

TEL. 64 41 02 - 07220 MONTUIRI

PER UN TEATRE MUNICIPAL

Inca necessita un teatre municipal. És mal de creure que una ciutat amb la població i la història d'Inca no compti amb un espai escènic digne. Mentre que molts de pobles s'han espavilat adquirint, rehabilitant o construint un teatre, o, com a mínim, una sala d'actes en condicions; el millor escenari de titularitat municipal a Inca és el del malgarbat Casal de Cultura. Per mi no importarà afegir res més.

Els inquers no podem bravejar d'un passat esponerós ni de figures senyeres en el camp literari, però sí que podem parlar d'una certa "tradició teatral". A principis de segle, per exemple, les distintes associacions (culturals, sindicals o religioses) donaven molta importància a les representacions teatrals en la seva programació del lleure, amb finalitats molt diverses...

Les expectatives de compra del Teatre Principal d'Inca ha obert una esperança entre els que estimam el teatre. No hi ha dubte que l'edifici és emblemàtic. Construït l'any 1913, amb el nom de "Teatro de Inca", és obra de Guillem Reynés, però fou profundament reformat l'any 1945 per un altre prestigiós arquitecte, Francesc Casas.

Amb l'advertència que les condicions de l'operació encara estan sotmeses a negociació, podem avançar que consistiria en què una Fundació, formada inicialment per l'ajuntament d'Inca, el Govern i el Consell de Mallorca, n'adquirís la propietat per 100 milions de pessetes. L'actual propietari, Rafel Salas, n'esdevendria llogater durant quinze anys a raó de dos milions cada any, per fer-hi cinema, però la Fundació (l'ajuntament) podria fer ús

del Teatre durant trenta dies l'any (avisant amb un mes d'antelació).

Res es comenta sobre els costos de l'habilitació del Teatre (caixa negra, vestidors, focus, etc.), tot i que, oficiosament, es parla de més de cinquanta milions de pessetes.

Pens que davant una inversió d'aquestes característiques és del tot convenient contractar els serveis d'una experimentat consultor escènic, tant perquè estudiï a fons les possibilitats i els costos del Principal, com també perquè es pronunciï sobre actuacions alternatives: adequació d'altres locals municipals o d'immobles privats (antigues fàbriques, per exemple) o, fins i tot, un teatre de nova planta.

Per què? Perquè malgrat s'adquirís el Principal, Inca seguiria necessitant una sala més petita, d'entre 300 i 400 places (com el teatre de Manacor, o el municipal de Palma, o el Teatre del Mar o la Sala Mozart...) car les 915 butaques del Teatre Principal poden resultar excessives per molts de muntatges, mentre que la disponibilitat de la sala seria de només trenta dies a l'any (un cap de setmana mensual?).

Per paga, no és gens ni mica satisfactori que l'activitat teatral a Inca s'hagi de millorar en perjudici de l'oferta cinematogràfica, que és un actiu important de la ciutat, desaprofitant una pantalla tan impressionant com la del Principal. Per això, si fos factible aconseguir una sala de menys aforament, no es poden descartar d'entrada altres enteses amb la propietat.

No hi ha dubte que podem ser crítics amb la migrada programació teatral municipal i la missèrrima propaganda que se'n fa, les mancances en formació (interpretació, maquillatge...), el suport als grups locals (producció d'obres, locals d'assajos...), el decliu del certamen de teatre, etc.; però també és cert que qualsevol plantejament mínimament ambiciós es trobarà amb un greu entrebanc, gairebé insuperable: l'espai. Per això, cal insistir amb la necessitat del teatre municipal i dar suport a qualsevol iniciativa en favor de les arts escèniques que ens permeti sortir de la situació que patim actualment. Tant de bo que els que ho han de tirar endavant hi creguin de ver.

Antoni Alorda

Es siurell

Propaganda Es Siurell
Carrer Llevant, 19

Tel. 88 00 86
(anterior revista, pàg. 10)
07300 INCA

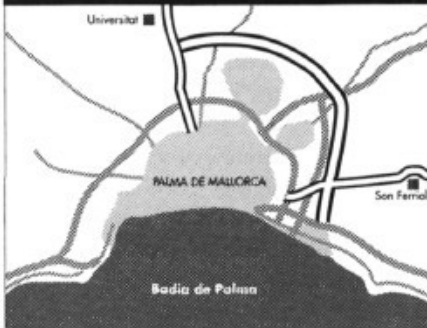
Pla de finançament estatal de carreteres

■ 57.650 milions de pessetes en obres
■ S'intenta compensar el dèficit històric

■ Les obres seran executades per la Conselleria de Foment del Govern Balear

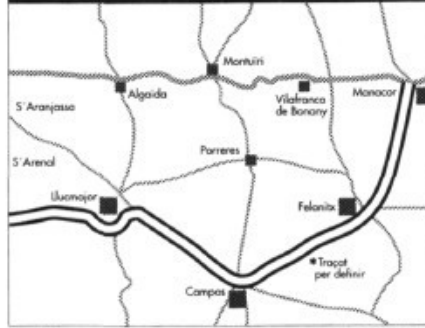
■ Les obres es duran a terme en vuit anys

Xarxa arterial i accessos a Palma

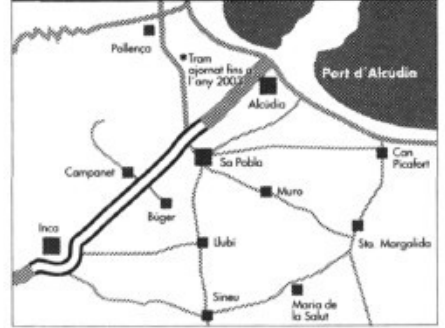
C-715 Desdoblament Palma-Son Fernal	C-715 Variant de Son Fernal	P-111 Desdoblament Palma- Universitat	Desdoblament 2n cinturó
Inversió 500 milions	Inversió 700 milions	Inversió 1.400 milions	Inversió 4.000 milions

Autopista de Llevant (Mallorca)

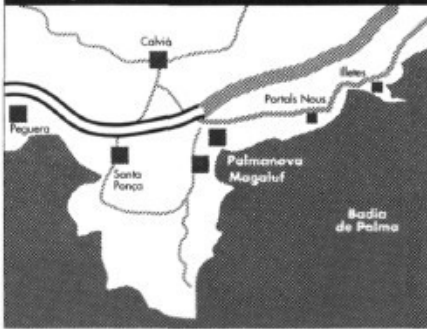
Desdoblament PM-602 (S'Arenal-Llucmajor) (Autopista)	AUTOPISTA LLEVANT Variant Llucmajor- Campus	AUTOPISTA LLEVANT Campus - Felanitx Variant Felanitx- Monacor
Inversió 4.900 milions	Inversió 4.100 milions	Inversió 18.050 milions

Autopista Central (Mallorca)

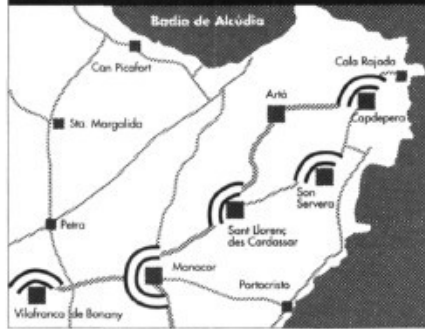
Variant d'Inca	Tram Inca - Sa Pobla	Tram Sa Pobla - Alcúdia
Inversió 3.600 milions	Inversió 4.500 milions	Inversió 3.700 milions

Autopista de Ponent (Mallorca)

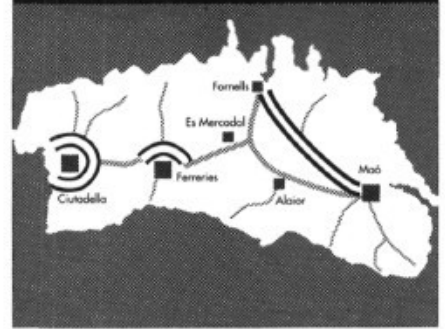
Palmanova - Sta. Ponça	Sta. Ponça - Peguera
Inversió 2.500 milions	Inversió 1.300 milions

Variants (Mallorca)

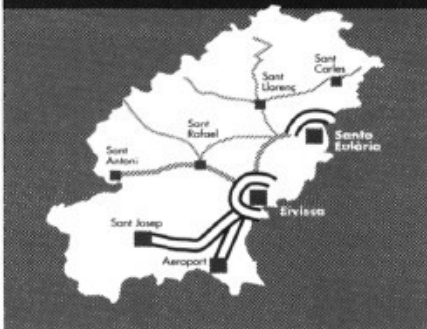
Variant Vilafranca	Variant Manacor (carril Lluçà)	Variant Sant Llorenç	Variant Son Servera	Variant Capdepera
Inversió 500 milions	Inversió 1.000 milions	Inversió 800 milions	Inversió 300 milions	Inversió 300 milions

Illa de Menorca

Maó - Formentor	Ronda Nord Ciutadella	Ronda Sud Ciutadella	Variant Ferreries
Inversió 500 milions	Inversió 600 milions	Inversió 400 milions	Inversió 1.200 milions

Illa d'Eivissa

Desdoblament 2a Ronda Eivissa	Nou accés aeroport	Variant de Sta. Eulària	Condicionament Eivissa - Sant Josep
Inversió 500 milions	Inversió 600 milions	Inversió 400 milions	Inversió 1.200 milions

Independentment d'aquestes obres, el Govern Balear, a través de la Conselleria de Foment, durà a terme un pla de carreteres amb una inversió de 6.000 a 7.000 milions de pessetes.

Mallorca

- Sortida Son Valentí via cintura (65 M)
- Accés Son Hugo via cintura (220 M)
- Accés Alaró (169 M)
- Variant Andratx Sud (176 M)
- Accés s'Arracó (190 M)
- Accés Bendinat (450 M)
- Pas superior ctra. Sóller accés Polígon Son Castelló (300 M)
- Variant Port de Pollença (953 M)
- Variant Portocristo (1.000 M)
- Variant Can Picafort (540 M)
- Sóller - Deià (800 M)
- Tercer carril via cintura fins a Son Dureta (775 M)
- Inca - Llubí - Muro (1.954 M)

- Via cintura amb Sóller, Son Gotleu i es Molinar (600 M)
- Ariany - Sta. Margalida (488 M)
- S'Esglaïeta - Valldemossa (404 M)
- Pont Anglesas - Can Picafort (183 M)
- Cinturó Palma Nord (864 M)
- Palma - Palmanova (tercer carril) (629 M)
- Tercer carril Palma - Marratxí (393 M)
- Penetració autopista central (500 M)
- S'Arracó - St. Elm (278 M)
- PM 304 (406 M)
- PM 110 Esporles - ctra. Valldemossa (300 M)

Menorca

- Ronda Maó (144 M)
- Desdoblament Maó - St. Lluís (472 M)
- Millora PM 711 es Mercadal (232 M)
- Millora PM 711 es Migjorn (174 M)

Eivissa Formentera

- La Savina - La Mola (Formentera) (694 M)
- Sta. Eulària - St. Carles (300 M)
- Eivissa - Sta. Eulària (per Jesús) (574 M)
- Sta Eulària - St. Rafael (509 M)
- Ronda Nord - St. Antoni (288 M)

GOVERN BALEAR
Conselleria de Foment

Ministerio de Fomento

LES POSSESSIONS D'INCA

SON CAMPANER

La possessió, anomenada també Cas Jutge, està situada entre can Coc, el torrent de Rafalgarçés¹, Son Vic i Son Figuerola. S'hi arriba per la carretera d'Inca a Sencelles.

Les cases de possessió de Son Campaner

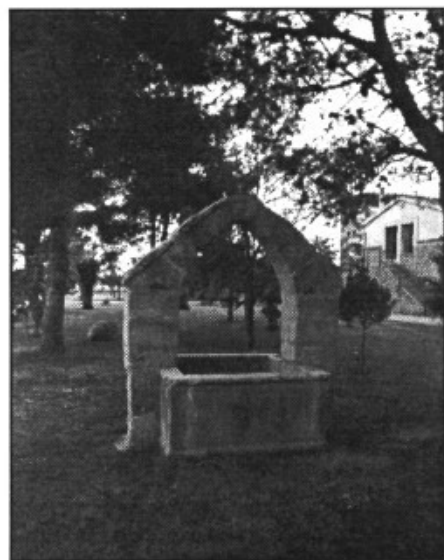
En el segle XVIII fou propietat de Jaume Campaner Crespí (1697-1765)², de qui agafa la denominació de Cas Jutge perquè el seu propietari fou, entre altres càrrecs, jutge.

Davant les cases de possessió hi ha un gran carrer i una zona amb jardí totalment renovada.

L'edifici principal, molt reformat, d'aspecte regionalista, té dues plantes i sostre. La torre, situada a la part esquerra, que s'aixeca per damunt la resta de la construcció amb un porxo cobert, ha estat afegida en una reforma recent.

La façana, estucada de color salmó, presenta moltes obertures. A la planta baixa destaca el portal principal format per un arc de mig punt i una por-tassa amb arc carpanell; les finestres amb reixes estan disposades de

forma regular. Al pis noble, es segueix la mateixa disposició regular de les obertures, form a d e s bàsicament per grans finestres rectangulars, obrint-se a un balcó la que es troba situada damunt el portal de la planta baixa. Les finestres del porxo, més petites,

El pou de la Inquisició

estan distribuïdes simètricament sobre la superfície de la façana.

A les façanes hi ha varies làpides: una amb l'escut dels Campaners que duu inscripció: *vincis iustar vivet nomen campane sonabit*; una altra làpida amb la inscripció: *D.OMDAEN.*

CAMPANER
R. C. IV.C.
Finalment, tro-bam la tercera làpida, d u t a poseriorment i sense cap relació amb la possessió, amb la següent inscripció :
Governando el ill° i Rd F. Thomás de Rocamo-ra Virrey y obispo deste rey-no se acabó este ba-luarte y puente 1646.

Escut dels Campaner

A la dreta de l'edifici principal hi ha una construcció annexa de dues plantes, situada en el jardí, que presenta com element més destacat dos arcs de mig punt i, a l'interior un arc carpanell de grans dimensions.

En el jardí es troba el pou denominat "de la Inquisició", nom relacionat amb el càrrec que tingué Jaume Campaner Crespí de consultor del tribunal del Sant Ofici. El pou, de forma quadrangular, té el coll de marès, seguint la forma d'un arc apuntat.

Pere Rayó Bennàssar

¹ Denominació local que rep el torrent d'Almedrà quan travessa els terrenys ocupats antigament pel rafal d'en Garcés.

² Jurista. Es doctorà per la Universitat Lul·liana de Mallorca (1716). Al llarg de la seva vida ocupà nombrosos càrrecs, fou jutge de la baronia de Girona, advocat i conseller de la junta d'Universal Consignació (1732), consultor del Sant Ofici i jutge conservador de les rendes reials, entre altres. És autor d'un gran nombre d'al·legacions i obres de caràcter jurídic (G.E.M. Volum 3 p. 16).

LA MÚSICA

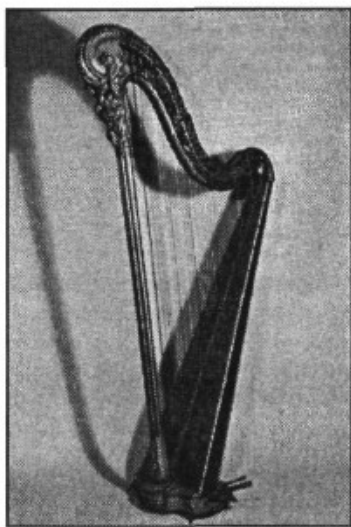
"Música és art atrobada a ordonar moltes veus concordants en un cant"

Ramon Llull

Diu en que tots els principis són difícils, després en arrancar, basta que ens deixem ventolejar a l'aire lliure de la idea. Com ara, que voldria començar al punt i amb harmonia, baix una batuta com una vareta màgica, i no faig més que tatxar burotades. Tudar paper i tornar-ho a intentar. I a la fi, tir la baldufa que comença a bellugar vacil·lant, i, no sé com, acaba ballant amb fluïdesa, i fins i tot, amb gràcia.

El tema que avui he triat, l'he anat posposant però ha estat sempre ben present, perquè crec que la música és l'art que està més lligat a la infància i als records. Però tenc por de ser, amb això de les nostàlgies, com els padrins contant les mateixes batalles. Què voleu! Si és cert que les coses no són

com les veim sinó com les recordam. Pens que l'edat daurada és un paradís de melodies suaus, on podem volar per niguls de cotó que quasi sempre pintam amb colors equivocats; núvols color de cel damunt un fons blanc de paper, i que es van desfent amb el temps en boires incertes i grises i amb un més obscur destí. Però tenim la certesa de la música que escoltarem.

Sabem que quan encara estam protegits dins el ventre de la mare, ja percebem la música. Després, sentim la carícia rítmica del no-ni-no amb el balanceig dels braços que ens adormen. Les cançons més precioses tenen l'encant de la tendresa amb l'eco més bell de la llunyania. I entre plors i somriures, músiques i silencis, les sensacions més pures i el vincle més fort entre mare i fill, que hem de desfer per seguir estimant tota la vida.

La ràdio, aquella caixeta que s'il·luminava com un sol ponent, era el que ens portava la música i la paraula, i tot el magnetisme d'un món fascinant. Teníem a la mà la rodeta que sintonitzava des de l'estret límit del carrer, fins a una frontera imaginària que jo cercava al mapa d'Espanya i que no havia traspassat mai. D'allà sortia una veu engolada que repetia: "Aquí ràdio Andorra", i jo pensava en una actriu en l'ocàs, molt maquillada, que havia deixat de donar la cara i el tipus damunt de l'escenari.

Però la que més escoltàvem era Ràdio Inca, que tenia els estudis al mateix carrer de Sant Francesc, i anàvem a l'emissora a veure i escoltar en directe aquelles veus que tant admirava i que mai coincidia amb la fesomia en què jo els havia personificat. A l'estudi hi feien un concurs infantil, crec que es deia "Cara al públic" i supòs que a empentes de mumare, jo hi anava a cantar. No tenia més de cinc anys, i encara puc recordar el locutor fent al·lusió a les meves trunyelles, quan caminava pel passadís interminable i ells baixaven el micròfon a la mida de la meua estatura, i encara em passava de mig pam. Entre el públic, la meua germana i unes amigues, m'aplaudien més fort i més temps perquè se sentissin les mamballetes per la ràdio. A fora, els veïnats a qui havia saludat pel receptor, m'esperaven al portal o al mateix carrer com si vengués de molt lluny ...

A la inauguració del JJ.OO d'hivern, el cant coral, simultanejat per diferents corals, i amb el públic de l'estadi que cantava amb el sincronisme del director, confirma el que voldria expressar i no es pot fer en paraules. El cant, l'orquestra i tota la música feta en conjunt, uneix per damunt de races i de classes, elevant els pensaments sublims de pau i d'amor. Imaginau a la immensa humanitat unint el cor i la veu a l'uníson, amb el llenguatge universal de la música. Més grandios és quan s'adjunten música i poesia. És el cim de l'excels. Tots sentim calfreds quan dins l'església sentim sonar l'orgue amb la magnificència d'una marxa nupcial, i ens ompl d'espiritualitat una veu angelical quan baixa alada des del cor; i quan a les festes de llum i alegria fa sortir a ballar o cantar en un impuls irrefrenable; i quan a la intimitat ens fa sentir l'amor i la sensualitat a flor de pell; i quan ens deixa evadir amb l'ensomni per damunt de les misèries de la vida ... Aquesta és la potència de l'ART.

A l'esquela del gran poeta Blai Bonet hi havia unes paraules que poden servir d'epitafi: *"I som canyes humanes, que sona Déu, sonant-les quan parlem. Canyes fràgils, però plenes de música"*.

Ja sabem que la vida dóna intermitències de dolor, moltes més que d'alegria, i pagam la música que molesta o deixa indiferent, i podem romandre per un temps com canyes buides de sons i de sentit. Pens ara en els amics i en les persones que estan a l'ombra i en silenci, i els desig que tornin a sentir la música interior de la vida amb els ulls serens, amb l'esplendor com es mostra la natura després de la tempesta.

I que puguem celebrar i alegrar-nos junts, brindant amb el vi dolç de l'amor, quan les llàgrimes siguin bàlsam en el record tan extens com la vida.

Catalina Amer Vives,
març 1998

OFRENA D'INCA EN LA HISTÒRIA: 1229-1349" A LA MEVA CIUTAT

Després de les paraules, tan documentades i eloqüents de la Dra. Maria Barceló, que agraesc ben de cor, no vull fer altra cosa que ofrenar aquest llibre, que a la fi ha sortit, a la ciutat que em va veure néixer i que, com tots sabeu, estim apassionadament. En Ramon Rosselló i jo estam molt contents avui de poder-vos oferir a tots, i també al poble de Mallorca, aquesta contribució a la història local, el valor de la qual tan entusiàsticament ha enaltit la presentadora. Entre tots arribarem a ser més conscients de la trajectòria del poble que avui formam, les arrels del qual precisament tracta d'esbrinar i d'enfondir aquest volum.

Sincerament crec que avui és un dia històric per a la nostra ciutat que, com escriví Josep Maria Quadrado, és la primada indiscutible entre tots els pobles de l'illa. Tanmateix altres viles i ciutats ens han guanyat a tenir la història pròpia escrita. Inca avui comença a tenir-la. El camí és obert i caldrà seguir-lo, tenint prou esment de les diverses èpoques que aquí s'han escolat i que necessiten certament un tractament distint i adequat.

Ara podem tenir els inicis aclarits: de com es va anar fent i construint el poble que avui som els mallorquins, a partir de l'ocupació per l'exèrcit capitanejat per Jaume I d'aquest indret mallorquí, al peu de la muntanya, de les alqueries i rafals, que envoltaven un petit nucli de població, que el *Llibre del Repartiment* i Pere Marsili ja anomenen "vila", bonament arrambada a un coster del puig dels molins, i a mig camí entre el port del nord de l'illa i el del sud: situació òptima per agombolar un mercat pol·lent i expansiu que lligava també la serra i el pla. A partir de la conquesta de Jaume I, dues vegades hostatjat a Inca, es va bastir la vila medieval, el burg de conradors i menestrals, de mercaders i d'escrivans, de clergues i frares, que posaren els fonaments de la ciutat que avui ens agombola. En aquest llibre d'història podem resseguir la implantació de molts dels nostres llinatges, l'establiment i el conró de les terres, l'inici dels oficis artesanals i de l'organització civil de la vila, molts dels trets i maldecaps de la vida quotidiana d'aleshores i també l'estructuració de la vida religiosa entorn d'aquesta parròquia de Santa Maria, de les dues capelles foranes i devocionals de Sant Bartomeu i de Santa Maria Magdalena del Puig, del convent i església dels frares menors de Sant Francesc, sense que hi manqui l'atenció als més desvalguts en l'antic hospital.

Com ha destacat Maria Barceló, aquesta història és escrita amb connexió constant amb la història del poble mallorquí, de la seva Part Forana, del desventurat Regne de Mallorca i de la confederació catalanoaragonesa en la qual les nostres Illes eren integrades, dels moviments sociopolítics i culturals que travessaven la Cristiandat medieval -forjadora de la nostra Europa-: al final del llibre hi trobareu unes taules cronològiques que us situaran la història d'Inca en tot l'entramat històric de l'època.

La història té les seves ensenyances, d'ella n'hem de treure consciència d'identitat, compromís solidari per al present i

de cara al futur. El llibre que avui presentam ens estimula a conèixer, valorar, divulgar i conservar el nostre patrimoni artístic, sabent que moltes de les seves joies pertanyen als nostres orígens com a poble al cor de Mallorca. Ens encoratja a destriar, mantenir i conservar o restablir els noms dels nostres llocs, a millorar encara el carrer de la ciutat que ha de ser memòria vivent per als vianants del nostre passat i de la nostra identitat... Ens ensenya a ser el poble que som, i no afegiré res més perquè tot crec que queda ben dit i raonat per la presentadora amatent d'aquesta història.

Avui és dia de goig, encara que ens trobem dins Quaresma. Per això no faré cap retret per la tardança d'aquest llibre. Segurament hauria de començar per fer-me'l a mi mateix; tanmateix crec que els qui em coneixeu, ja sabeu que estic enfeinat en moltes tasques i que, des que en Ramon Rosselló em va entregar la documentació d'aquesta obra, no he parat d'enllestir projectes en benefici també de la història d'Inca i del seu patrimoni artístic.

Els agraïments, els trobareu en el pròleg. Tanmateix el vull repetir a en Ramon Rosselló, el tenaç investigador dels nostres arxius i dels forans, que confià en mi per redactar aquesta obra. No vull deixar d'esmentar Antoni Pons, el batle que em va fer aquest encàrrec, juntament amb la regidora de cultura de llavors, Joana M. Coll. Gràcies també a l'exregidor de cultura i ara diputat al Parlament balear Antoni Alorda, que tantes presses em donà perquè li entregàs l'original, cosa que ja vaig fer el 1995. Gràcies a l'Ajuntament d'Inca i especialment al batle actual Pere Rotger, que ha donat la darrera empenta. D'una forma especial vull agrair la col·laboració amatent, desinteressada

OFRENA D'INCA EN LA HISTÒRIA: 1229-1349"
A LA MEVA CIUTAT

da i valuosa de Jordi Llopart i Mulet, que ha fet a posta i a petició meva la majoria de les fotos que il·lustren aquest volum; a Jaume Gual i Carbonell, a Donald G. Murray, a Ramon Manent, al bon amic Pere Dolç, que m'han facilitat una altra bona part de les il·lustracions. Vull dir les gràcies ben sentides a l'editor José J. de Olañeta, que tan amablement m'ha deixat reproduir caplletres i altres motius de l'edició facsímil que ell va fer el 1991 de les *Lleis Palatines*. No vull deixar d'esmentar la feina acurada dels impressors Bartomeu Martorell i del seu fill Pere, i de Joan-Lluís Picó, de "Gràfiques Mallorca", que tanta il·lusió han posat perquè Inca pogués tenir un gran primer llibre d'història tan elegant com aquest i imprès a Inca.

Que aquesta església, la més emblemàtica d'una història que tots ja podem començar a conèixer; l'església de Santa Maria, que enguany celebra amb 34 altres parròquies mallorquines el 750 aniversari del seu reconeixement pontifici, sigui portadora de bon vent per la difusió d'un llibre, que els autors dediquen i posen sota l'advocació de la que, des del segle XIII, ha estat mare del nostre poble, santa Maria la Major.

Pere-Joan Llabrés i Martorell, prevere, fill d'Inca.
Inca, 8 de març de 1998, diumenge segon de Quaresma.

CASETA MIA! (Apunt)

Ja noranta-set anys i el pensament
encara torna enrere, a la infantesa.
Enrevoltats vora la llar encesa;
jo, fredolec, ran del fogó seient.

Vespre d'hivern. Defora, el fred i el vent
siulant per tota junta; i amb sa bravesa
les portes sacsejant. A la represa,
penjat el llum d'encruia, somnolent.

Al buf del vent amb por el llum s'estremia;
el gran becava i el petit dormia.
Dones a la tauleta baixa, un poc estrets,
a menjar el plat de sopes escaldades;
les tres avemaries mig passades,
rebia l'ample llit tres germanets.

Miquel Colom, TOR

21 d'octubre de 1997

(Sonet publicat al programa de l'acte d'Investidura
del P. Colom, Doctor honoris causa per la UIB)

ABANS PER MANCA DE TIBERI I DE DINERS I ARA
PER MANCA DE SALUT, TOTA LA MEVA VIDA L'HE
PASSADA PATINT GANA...

La frase que encapçala aquest escrit, lapidària, memorable, tragicòmica, la digué al meu davant, inconscientment i com si res, un vell -molt vell- pagès del Pirineu de Lleida. Dedic ara un record al vell Peirot, que sols perviu en l'esperit; si recordar és una contracció de "re-cor-donar", (donar més que el cor, el re-cor), aquesta frase que tan sovint m'assalta és cada vegada un acte de veneració que faig a aquell qui la digué i que fou tan bon home.

A una època que ens ha tocat viure, en la que els valors anímics i de l'esperit són massivament desconeguts i que per a molts la llongevitat ("la veu de l'edat", com intitula el Pare Miquel Colom un llibre seu de poemes) és un valor per a ells material, sens cap connexió amb la sensibilitat, amb la placidesa de l'esperit i amb la pau espiritual...; en aquesta època que ens ha tocat viure pot semblar una orqueria indigna d'ocupar espai literari, emperò jo (no sé si també per l'edat) la trobo, i encara més per senzilla, d'una profunditat filosòfica assombrosa.

La vida, com l'orde cosmològic, és un sistema de contrapesos (com una Catedral gòtica que el pes de la volta està contrarrestat pels arcbotants o com la tribuna coberta de l'estadi del Barça que té uns contrapesos). Així, la sobrietat i l'austeritat, la vida senzilla en una paraula, necessàriament han de ser compensats. La lliçó apresada de la frase és, d'una banda, que el passar-se una vida de sobrietat (alimentària o de qualsevol altra mena) forçosament ha de venir compensada pel altres valors, materials i anímics. I d'altra banda me recorda el que diu el poeta: "la vall de dolor, no és lloc de cosa acabada..."

Joan Bassa i Vallori

QUÈ HAS DE FER PER NORMALITZAR EL TEU NOM?

1. Si has nascut abans del 9 de gener de 1977. Vés al Registre Civil on estàs inscrit amb el llibre de família i el DNI i manifesta el desig de traduir el nom
2. Si has nascut després del 9 de gener de 1977. Has de presentar cinc documents que acreditin que uses el nom en català (cartes, carnets d'associacions o clubs, llista escolar, etc). Dues persones han de testimoniar que uses normalment el nom en català. Si ets menor d'edat han de donar-hi conformitat els teus pares.
3. Els nounats. És suficient que quan els pares facin la inscripció en el Registre Civil donin el nom en català. Convé assegurar-se que, en cas que l'anoti el funcionari, ho fa en català.

ENTREVISTA

LA VIDA EN EL MONESTIR DE SANT BARTOMEU D'INCA

Poder entrevistar Sor Teresa, priora de les monges jerònies de Sant Bartomeu d'Inca, ha estat un vertader goig: Una entrevista plena de sensibilitat religiosa, de saviesa i de bondat. Així i tot, he de dir que Sor Teresa ha estat un poc la portaveu de les 10 religioses del convent, Sor Teresa se sent força lligada a la comunitat. La comunitat ho és tot per a ella; per això, ha parlat en nom de les "monges tancades d'Inca".

Abans de començar l'entrevista és bo fer una mica d'història. Hem de dir que l'any 1530 vingueren les religioses Jerònies a Inca, el dia 11 de novembre. S'establiren al Puig de Santa Magdalena. Era la priora Sor Antònia d'Espanya i fou acompanyada per Sor Francisca Johan, Sor Pedrona Damiana, Sor Úrsula Reus, Sor Miquela Guayta, Sor Constança Mascaró, la novícia Antònia Olesa i la postulant Eulàlia Metge. Inca expressava d'aquesta manera

l'arribada de les Jerònies: *"Lo honorat batle i honorats jurats i molts de prohoms de la Vila, les inqueren a camí y aquells amb gran cavalcada recberen a los que portaren y acomodanyaren en el Puig"*. Una vegada instal·lades al Puig de Santa Magdalena, entraren com a postulants: Catalina Fàbregues d'Inca i Jerònia Font de Muro que professaren en el nou monestir de Sant Bartomeu.

L'any 1534, el 21 de desembre, les jerònies baixaren del Puig a causa de greus inconvenients: lloc allunyat i desolat. Cercaren un lloc a la part alta d'Inca, on hi havia l'antiga església de Sant Bartomeu. Mn. Martí Cifre els donà una casa i un tros de terra. Durant els anys posteriors compraren algunes extensions de terreny, i així, es formà el que avui és el convent, l'església i l'hort. Segons l'historiador Mn. Pere Joan Llabrés l'església de Sant Bartomeu data del s. XIII.

Bartomeu Cantallops relata la davallada de les Monges Jerònies de Santa Magdalena. *"Com un vol de colomes que d'altura en altura, revolant, cerquen el forat d'una roca on soplujar llur gran blancor en ses entranyes de pedra, aquelles castes esposos de Jesucrist amb vol immaculat se'n baixaren de Santa Magdalena per venir a posar-se i prendre per habitació prou segura i duradera al nou Convent de Sant Bartomeu"*.

Asseguts davant un Sant Crist, encetam la conversació. Parlam de les obres que es

20,00 Recreació comunitària.

20'30 Sopar.

20'45 Ofici de lectures i Completes (darrera acció del dia).

22'00 Descans.

Nota: Les hores canòniques o pregàries són set: dues majors o llargues, que són matines amb Laudes i Vespres; cinc menors o més curtes: prima, tèrcia, sexta, nona i completes. Les hores canòniques són una forma d'oració i pregària vocal i pública que poden ésser cantades o

recitades. També té el nom d'Ofici Diví que serveix per a santificar totes les hores del dia.

Què és l'oració per a vosaltres?

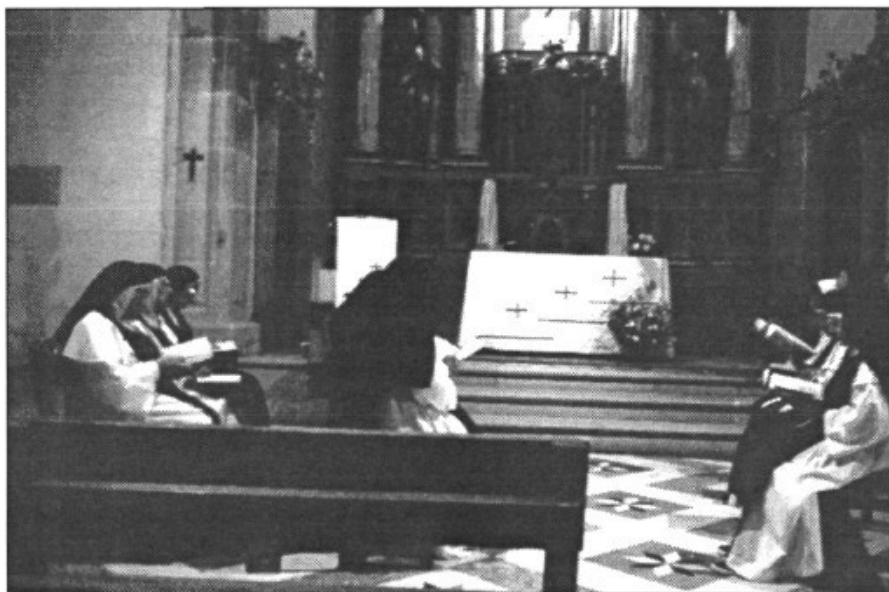
L'oració és una conversa amb Déu, estar en comunicació amb Ell, reflexionar i escoltar. Tot el que rebem de Déu no és per a nosaltres, és per a tota la humanitat. Si estam una hora amb Déu i intentem escoltar-lo, és un bé per a tota la humani-

tat. I a més, quan parlem amb Déu, gaudim i no perdem el temps ja que rebem una pau interior. Aquesta oració és contínua. No podem viure sense Déu, ens hem acostumat a viure al seu costat.

El silenci forma part de la comunitat. Què significa el silenci?

El silenci és deixar de parlar amb les persones i mantenir una conversa amb Déu. Quan no és necessari no fa falta parlar. La ment ha de ser lliure per poder estar amb Déu. A més, aquest silenci no és fictici ja que estàs parlant amb Déu. El silenci queda amarant de la presència de Déu.

La veu de Sor Teresa és plena de fe. Parla amb el cor a la boca. Creu el que diu i sembla la consciència del bé que t'acompanya i que et dona bons consells. Sor Teresa no dissimula els seus

duen a terme al monestir, de les millores del Convent i de com és la vida d'una Religiosa de Clausura.

Com passa el dia una religiosa?

L'horari d'una religiosa ha de servir per a mantenir aquest contacte amb Déu. Tot el que feim serveix per apropar-nos més a Déu. Nosaltres representem tota la humanitat. El nostre horari és:

Ens aixecam a les 6'30,

7'00 Oració personal, 8'00, Laudes,

8'30 Eucaristia, 9 Tèrcia, 9'15 Berenar,

9'30 Treball: Congrets, porteria, neteja i feines de la comunitat.

13'00 Sexta, 13'15 Dinar, 13'30 Nona,

14'00 Silenci, estudi i temps lliure,

17'00 Reunió, comentari de les Sagrades Escripures i Cant.

18'00 Oració personal i exposició del Santíssim.

19'00 Vespres. 19'30 Rosari.

ENTREVISTA

sentiments i las seves paraules m'afalguen l'oida.

La comunitat té problemes?

Tenim els mateixos problemes que té la convivència humana. Som fràgils, però hem de ser tolerants. El qui lleugera la vida comunitària és Déu. Déu conviu

velnegrades dins uns altíssims murs, a través de reixes i a través vels, darrera portes de ferro i d'horrissones cadenes, ens guarden segles ha, sota vots perpetuats, la inviolada recepta".

Quin secret tenen els congrets de les monges tancades?

De secret, res. Només tenen farina, ous i sucre.

Té sentit, avui en dia, fer-se religiosa de clausura?

Moltíssim. La vocació és una atracció. Nosaltres ens hem entregat a Déu. Ell ens ha cridat. Quan sents aquesta crida-

da has de respondre; així i tot, Déu respecta la teva llibertat. Déu segueix cridant, la clausura ens ha donat molt de sentit a la nostra vida.

La comunitat monàstica de Sant Jeroni a Espanya fou fundada a Guadajara l'any 1373. Tenen un codi que regula l'espiritualitat i un estil de vida. Segons les constitucions aprovades per Roma es podria fer aquesta declaració: a) Conèixer, estimar i seguir Crist. b) Estudi de les Sagrades Escrip- tures. c) Participació en la Sagrada Comunió. d) Cultivar el silenci i la soledat.

Lo fonamental de Sant Jeroni -diu Sor Teresa- és que era un enamorat de la Bíblia. Santa Paula, deixeble de Sant Jeroni, ho deixà tot per a estudiar i conèixer la Bíblia. L'hospitalitat també ha de ser un aspecte molt important.

Quina relació manteniu amb la gent?

De moment, les obres que es fan és perquè el Monestir sigui més acollidor. Una part del convent s'acondicionarà perquè sigui

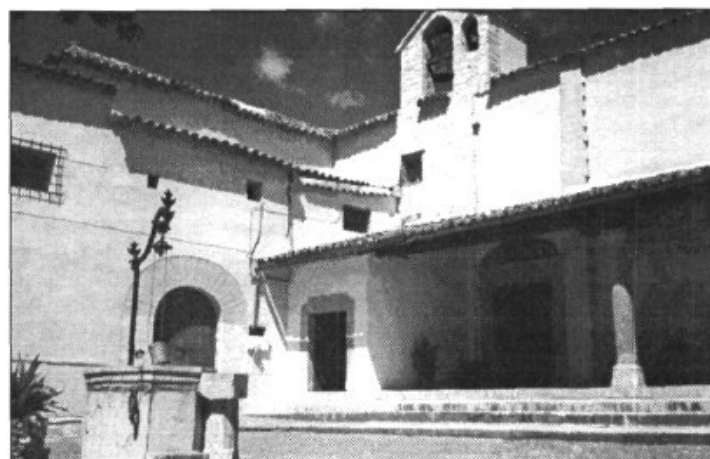
un lloc d'estada. La nostra comunitat és pobre i no podem fer tot allò que nosaltres desitjàriem. Per ara, només podem oferir espai i compartir l'oració. A vegades, pugen grups de gent jove, com també grups d'oració. La nostra comunitat ofereix silenci, repòs, oració, pau i sossec. Nosaltres ho hem experimentat, i de veritat, hi surts guanyant. El nostre temps és per a Déu, com també l'hospitalitat que nosaltres oferim no és un espai de recreació sinó un lloc per a trobar-se amb Déu.

Creis que es pot donar la impressió que la clausura és una espècie d'empresonament?

Ho pot parèixer, però té una explicació. Antigament, en el monestir hi havia gent que no hi estava a gust, per això hi havia reixats i portes tancades. Ha perdurat com un símbol del passat. Els reixats, avui, no serveixen per a res, es conserva com una cosa artística. Els reixats són una altra cosa. Si jo em retir és perquè vull i ens dóna un benefici que ens ajuda a comunicar-nos amb Déu.

Què diríeu a la gent jove?

La convidaríem a venir, a estar una estona aquí. El ballar és necessari però també hi ha altres possibilitats, com són: el silenci, la reflexió i la meditació. Si ho experimenten, després seran lliures i tornaran. Primer s'ha d'experimentar i després escollir lliurement.

dintre de cada una de nosaltres; per això estimam, malgrat els defectes. Déu et canvia i et transforma. Dintre de l'altra persona hi ha Déu; per tot això no puc odiar ni em puc molestar.

Per què hi ha poques vocacions?

Tenim por a decidir-nos. Tot ho feim temporalment i per això no ens comprometem del tot. Donam part de la nostra vida, però donar-la tota és difícil. No ens decidim donar tota la vida per una causa. És veritat que la vida religiosa s'ha d'acomodar a un estil de vida actual, però hi ha coses que són fonamentals i que no poden passar mai. Avui en dia, tot el que no té un valor material no interessa.

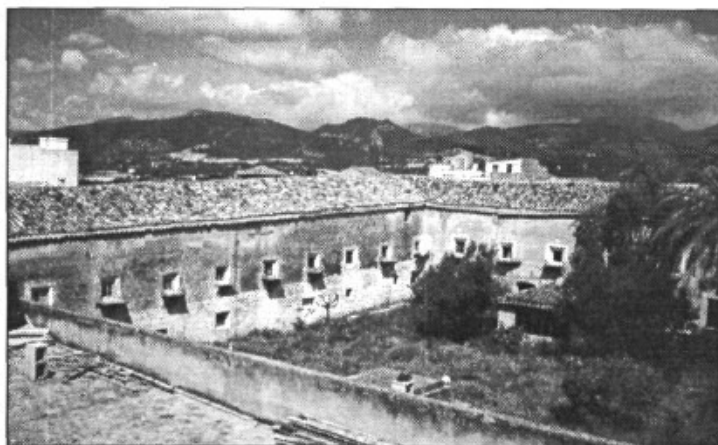
Tenen sentit aquestes comunitats contemplatives?

Nosaltres som una comunitat monàstica; ara bé, ésser una comunitat contemplativa és molt més difícil. Una persona contemplativa és aquella que sempre està pendent de Déu. Nosaltres ho volem ésser encara que no estam prou segures. Necessitam Déu i ajut per arribar al cim.

A més de l'oració, quina tasca realitzau en el monestir?

Feim congrets. Per manca de vocacions no podem fer segons quines feines. Ajudam a les religioses majors. Mantenir el convent és força feixuc i duu molta de feina.

Parlam una estona dels mengívols congrets que des de fa molt temps les monges tancades d'Inca fan. Recordem les paraules de Mn. Riber: "Unes monges

Quines obres realitzau en el convent?

L'Església s'ha pintat i s'han restaurat retaules, pintures, com també la Capella de la Resurrecció. L'hort s'arreglarà perquè la gent que vengui a pregar es pugui sentir bé.

Hem de dir que Mn Pere Joan Llabrés, historiador, ha estat una de les persones que més han contribuït perquè les

ENTREVISTA

restauracions realitzades al monestir es duquin a terme.

Quantes religioses sou a la comunitat?

Som onze:

Catalina Canet (Palma),

Antònia Gual (Maria de la Salut),

Josefa Fiol (Palma),

Joana Maria Bunyola (Maria de la Salut),

Joana Aina Ballester (Inca),

Maria Frau (Sineu),

Matilde Monroy (Valladolid),

Mercedes Concernau (Tarragona),

Mary Melappilli (Índia),

Moli Chembakasser (Índia),

Teresa Escartin (Saragossa), que és la priora del Monestir.

Què diríeu per acabar aquesta entrevista?

Ha de quedar clar que el monestir ha d'estar a disposició de tothom. Creim que serà un verdader benefici poder estar uns moments de silenci en comunicació amb Déu.

Quasi som al foscam de la nit, i a hores d'ara, dos al·lotells d'uns 14 anys fan entrada a la sala on mantenim la conversa. Han vingut a veure la comunitat. M'hauria agradat veure les dependències, cel·les i aquells racons que ningú no ha vist mai, però no he gosat demanar-ho.

Ens acomiadam. Camín a pleret per la clastra. De sobtada em trob davant el bencossat lledoner. Em ve a la memòria la poesia de Miquel Duran i recit a mitja veu una estrofa:

*"Dins un claustre llegendari,
rústic, caràcter d'antigor,
un arbre hi ha visionari
ple de records i resplendor".*

Recordem unes paraules de Fra Miquel Colom, TOR:

"Hem de reconèixer que les monges de clausura gaudeixen d'uns avantatges semblants als d'aquelles plantes sembrades a un racó defensat del vent mestral i de les gelades, del bater del sol i del trepig de la gent, podent donar així un fruit més sa i més abundós".

Bernat Forteza,

4 de març de 1998

AMICS, MAI NO VOS OBLIDAREM ...

De manera sobtada, sense cap mena d'avís, ens va deixar el bon amic Jordi Autonell Reig, soci de l'Obra Cultural Balear d'Inca des de la seva fundació. Ens queda el record de la seva bonhomia sana i afable que demostrà sempre en les activitats diverses que desenvolupà: com a professor de l'Institut de Formació Professional, com a regidor de l'Ajuntament i també en la tasca com a pèrit industrial. Des d'aquesta revista reiterem el nostre condol a la seva esposa, fills, germans i néts.

El passat mes de desembre de 1997 la mort de N'Isidre Martín Martorell, quan es trobava a la maduresa de la vida, tenia 47 anys, ens afectà a tots. N' Isidre era un dels socis més antics de l'Obra Cultural Balear a la Delegació d'Inca i, sempre, d'una manera discreta, defensà la llengua, la cultura i la identitat del nostre poble, que estimava profundament. Ara, la seva imatge ja forma part del passat, però és ben present en el record de totes les persones que, amb ell, vàrem conèixer i compartir moments de la nostra vida. Sols la seva absència ens posa de manifest com era d'important la seva presència entre nosaltres.

PUNTS ESTRELLA

Un univers de regals

Per acumular Punts Estrella, només ha d'utilitzar la seva targeta de "la Caixa", on i quan vulgui. Així de fàcil i senzill: per cada 1.000 pessetes de compra, un punt. I, com més punts, millors seran els regals que podrà escollir del catàleg del nou programa Punts Estrella.

Rellores, càmeres fotogràfiques, espectaculars viatges... Ara, les targetes de "la Caixa", a més a més de la comoditat i seguretat que li proporcionen, li permetran d'accedir a un univers de regals. Passi per qualsevol oficina de "la Caixa" a recollir el seu catàleg Punts Estrella.

la Caixa

LA MORT DE BLAI BONET

El diumenge dia 21 de desembre se'ns morí en Blai Bonet. Per a tots aquells tocats del dolç verí de les lletres en Blai venia a ser la nostra particular "rara avis". Inigualable, inimitable. Era aquell escriptor inclassificable en cap tendència o estil, però al qual tothom reconeixia com a mestre i veu única dins del panorama de les lletres catalanes.

Feia ja més de cinquanta anys que se'ns moria en Blai. Però tot i així, noms com el de Jaume Vidal i Alcover, Llorenç Moyà i Josep Maria Llompart, contemporanis i amics seus de "coral i espiga", encara el precediren a pesar de la seva eterna mala salut.

El vaig veure per primera vegada quan jo feia segon a la universitat i ens havien encarregat un treball sobre els nostres escriptors. Una part d'aquest treball consistia en passar-los un qüestionari sobre el procés de l'escriptura.

Record que ens vàrem "repartir" la llista dels noms que havíem d'anar a entrevistar i que a la gent del meu grup ens "tocà" anar a parlar amb en Blai. De tots els noms apareguts en aquell llistat el nom d'en Blai Bonet era aquell que se n'havia duit més elogis per part del professor que ens tutelava el treball. El temps eren altres i no feia ni un any que el dictador acabava de morir. El desconeixement que teníem sobre la nostra literatura i els seus protagonistes era gairebé absolut. Érem orfes d'història, de referents, d'identitat pròpia. Per això ens feia molta il·lusió anar a parlar amb aquell personatge al qual vàiem com una espècie de semidéu. Sabíem de la seva faceta de poeta, de novel·lista, de dramaturg, d'entès en art, d'assagista, de periodista. No sé per quines cinc-centes (innocents de nosaltres) associàvem coneixements, fama, pes cultural, a un físic determinat, a un entorn determinat, pulcre, espectacular. A través del mateix professor havíem quedat citats per a un dissabte al matí.

Una casa de poble, una casa de Santanyí, que als nostres ulls, àvids de sensacions i d'experiències fantàstiques, ens semblà fins i tot vulgar, era la casa d'en Blai. Un aiguavés una mica fosc ajudà a entreveure un personatge físicament poqueta cosa, descarat en la seva manera de vestir, amb barba de dos o tres dies i que ens convidà a seure en una camilla amb un braser molt generós. Record que es va queixar diverses vegades del fred i de la humitat santanyinera i que allà on s'estava millor era assegut en una bona camilla. Foren prop de dues les hores en què aquell personatge estrany, excèntric, caòtic en el seu discurs, ens sorprengué amb una dialèctica que, crec, honradament, no arribàrem a captar. Segurament volíem aplicar una màxima acadèmica massa ortodoxa per a un personatge sempre heterodox i al marge de tot allò que ens havien ensenyat a la universitat. De la literatura passava al cinema, a l'art, a la filosofia més domèstica de totes (record la nostra cara d'al·lucinat, davant d'un exemple que ens posà i que ens va semblar del tot extemporani), en una

successió de referències que s'escapaven de molt dels nostres enteniments estudiantils d'aleshores. Ens va parlar, record, de conèixer el món sencer, en cadascuna de les minúscules parts de què estan formades les coses. I que no hi havia res més universal, que allò que teníem al nostre costat. Alhora que escoltàvem el personatge no podíem deixar de mirar l'espai en què ens trobàvem. A la paret, entre taques d'humitat i amb el referit de calç descros-

tonant-se, hi havia quadres de Joan Miró, de Tàpies, amb dedicatòries que parlaven de la dimensió del personatge. I molts de llibres d'art, sobretot de pintura. Catàlegs d'exposicions, de museus de Nova York, de Londres, de París, etc. Una dona, que suposàrem devia ser la seva mare, ens va dur un plat amb galletes dolces i uns tasses per beure una mistela que ens ajudà a passar l'estona.

Aquell personatge tan especial m'ha seguit captivant al llarg dels anys. I la seva extemporaneïtat, també. La seva obra, tan valorada i reivindicada avui pels escriptors joves, ha passat per moments difícils i d'altres en què ha estat una espècie de far que ha marcat camins dins de la nostra literatura. Els manuals de literatura parlen de la seva fascinació per la generació castellana del 27, de la seva eterna malaltia que el conduí (afortunadament per a nosaltres) a la literatura, de la seva poesia i de la seva prosa agosarada i trencadora de motlles i de tenir sempre les portes de ca seva obertes de bat a bat als joves escriptors que acudien a veure'l.

Fins i tot aquests darrers anys hem pogut gaudir d'alguns articles seus al diari *Balears*, que són tot un exemple de periodisme compromès i diferent.

Entre el coral de Cala Figuera i l'espiga santanyinera, descansa en pau, Blai.

Joan Gelabert i Mas, Professor de Llengua Catalana

Escrit publicat a la revista Fent Carrerany, gener de 1998

REPERCUSSIONS A INCA DE LES BANDOSITATS DEL SEGLE XVII (i 3)

Càstigs (1ª part)

El tercer i darrer capítol d'aquest treball dedicat a mostrar alguns aspectes de la incidència que tengueren a Inca les bandositats que convulsionaren i tenyiren de sang la Mallorca del segle XVII, estarà dedicat als càstigs que sofriren alguns inquers per llurs delictes. No és una relació exhaustiva, sinó una mostra significativa dels mètodes punitius d'aquella època i que a l'actualitat ens poden semblar horribles.

El més greu dels càstigs era la pena de mort que s'executava unes vegades a la mateixa vila d'Inca i altres a Ciutat. El dia 27 de febrer de 1613 el Lloctinent General donà ordres per pagar al ministre major dels quatre ministres de tortura per diverses actuacions del seu ofici. Entre elles hi havia *"més per lo salari dels quatre ministres de esser anats en la vila de Incha a penjar a Gabriel Andreu àlias Polit per dos dietes per quiscun y llegir y publicar la sentència: dos lliures dos sous"*. A algunes sentències a vegades s'hi afegia l'escar-ni de negar sepultura a l'ajusticiat i fer quarts el seu cos, com l'executada contra l'inquer J. Oliver. Dos dels quarts foren penjats a les forques del Pont d'Inca perquè rebessin l'afronta dels que anaven o sortien de Ciutat pel camí d'Inca, i els altres dos foren portats a la seva vila nativa per exemple i advertència dels seus paisans. Aquestes són les quantitats que rebé el botxí Guillem García per tan macabre treball, segons l'ordre de pagament de 30 d'abril de 1613: *"més per executar la sentència de J. Oliver de la vila de Incha lo qual fou escorterat en la present Ciutat: 3 lliures. Més per portar los quartos del dit Oliver al Pont de Incha 5 sous y los altres a la vila de Incha tot 15 sous. Per llegir y publicar la sentència de J. Oliver de Incha lo qual fou escorterat y trossejat: 24 sous"*.

Per la minuciosa comptabilitat que es portava sabem el que cobrava un corder de Ciutat per subministrar cordes per fer efectives les sentències. Com exemples hi ha aquests reconeixement de deutes: *"més es degut per cordes per penjar Jaume Llompart als. Cota de la vila de Incha a 12 de Juliol 1621"*, *"més a 12 de desembre 1622 es degut 12 sous per cordes per penjar Pere Buades de Incha"*, *"més es degut 1 lliure i 12 sous per cordes per sen-tenciar a mort Gabriel Ramis de la vila de Incha y Jaume Sureda de Manacor los quals foren senten-ciats a 16 de desembre any 1622"*. Per cada una d'aquestes execucions el botxí cobrà 2 lliures.

Com ja s'ha dit anteriorment, algunes execucions d'inquers es feien a la pròpia vila d'Inca, com es

pot comprovar amb aquesta ordre de pagar el botxí datada el 15 d'abril de 1643: *"més es degut a dit verdugo quoranta sous per haver penjat a Matheu Albertí dit de na Lluca en la vila de Incha en execució de sentència a ell publicada a 26 de Mars prop passat y es comprés un sou per sonar la trompeta"*. Segons un altre document aquest Mateu era natural d'Inca.

A vegades la vila d'Inca era escenari d'execucions de reus d'altres llocs. El dia 23 d'agost de 1642 pagaren les dietes al procurador fiscal de la Règia Cort *"per esser anat a la vila de Inca en companyia dels ministres debaix escrits per efecte de executar la sentència de mort feta per sa Illma. y Rl. C. contra Bernat Mates que es estat penjat en lo mercat de dita vila"*. Era de Sant Joan.

Segons el registre de difunts a la parròquia de Sant Llorenç de Selva, el dia 30 d'octubre de 1650 enteraren en el cementeri de dita vila a Pere Martorell àlias Verda que havia mort a la vila d'Inca sentenciat per dur armes curtes, associat amb ban-

dejats.

Alguns veien la pena capital commutada per la no menys terrible de servir de re-mer forçat a les galeres reials. Serveix d'exemple aquesta anotació datada el 18 de Juny de 1642 en que es deixa constància que el Lloctinent General *"ha commutada la pena de mort natural en que estava condemnat Francesc Duran de la vila de Incha ab sentència publicada a 7 del corrent mes en que servesque de remer en galeras de Sa Magestat pel termini de deu anys y finit dit temps o per qualsevol accident isqués de les Galeras no puga tornar al present Regne pena de la vida"*.

Més sort tingué aquest teixidor que *"en consideració de la recuperació de Barcelona a la obediència de Sa Magestat y tan felix y victorioso dia feu gracia a Sebastià Gomila texidor de llana de la*

Càstigs (1ª part) (ve de la pàg. anterior)

vila de Incha en commutarli la sentència de mort en que servesque de remer en galeras de Sa Mag. per temps de deu anys..." ja que la caiguda de Barcelona en mans de l'exèrcit reial de Felip IV era una notícia falsa perquè no es produí fins a l'any 1652, acabant així la guerra dels Segadors.

Altres eren condemnats directament a galeres, com per exemple el 25 d'agost de 1638 el Lloc-tinent General "... ha condemnat Antoni Nadal de la vila de Inca en servir de remer en galeras de Sa Mag. sens salari algú per temps de sinch anys per haver contrafet als Reals Edictes portant arcabussos de pedra y fent de vagabundo com llargament conté la dita sentència ..." O Francesc Escanellas d'Inca que hagué de servir de remer a galeras "per temps de tres anys per haver servit de espia an e 19 bandejats pregonats morts o vius". Un altre càstig infamant era "correr la vila" que consistia en passejar el reu muntat a una bèstia pels llocs acostumats, algunes vegades rebent assots, o previ a un càstig més greu com anar de remer forçat a galeres. No es lliuraren alguns inquers d'aquesta afronta, com per exemple el que es després dels dogals pagats a un corder de Ciutat: "més es degut per cordes per correr la vila ab un dogal al coll a Pere Planes de Incha lo qual correu a 14 de Juny de 1621". El 20 de desembre de 1623 pagaren als ministres de tortura el que "les es degut als dits ministres per lo correr la vila y publicació de sentència de Barthomeu Perelló als. Tirasset de Incha y per la bístia 15 sous". Com s'ha dit, a alguns el pitjor els esperava després de córrer la vila com es pot comprovar amb aquest reconeixement de deutes al botxí i als seus ministres: "a 22 de juny de 1537 li es degut quinze sous per lo correr la vila a Pere Pericàs de Incha condemnat tot lo temps de la sua vida a Galeras y són a rahó de 3 sous per cada ministre".

Per algun favor fet a la justícia, qualche vegada un bandejat aconseguia un salconduit per abandonar Mallorca lliurament, com aquest transcrit a continuació: "El Rey y per sa Magestat lo Lloch-tinent y Capità General. Ab tenor de les pressents per justes causes nostre ànimo movents donam llicència y seguretat a Simó Mas de la Vila de Inca delat que pusque liberament embarcar y exir del present Regne y tot lo temps residirà fora de aquell debaix de bona fe y paraula real prometem no fer lletres requisitòries per efecte de haverli de fer càrrech de sos delictes ans bé tot lo temps starà en altres regnes volem sia guiat y assegurat de los delictes per ell perpetrats en esta isla manant a tots los officials reals y universals pena de 200 lliures franques que no perturban ni impedesquin la dita embarcació al dit Simó Mas. Dat en Mallorca a 7 Febrer 1653, Don Alfonso de Cardona".

Com era molt freqüent en aquell temps, aquest Simó Mas estava refugiat a una església per emparar-se en el dret d'asil que gaudien els llocs

sagrats. Veiem com un macer reial el portà al vaixell on embarcà: "Los dits die y any reconta y feu fe Jaume Albanell massser de la Real Audiència del present Regne de Mallorca ell de manament de Sa Sria. Illma. esser anat en Sta. Catharina extra muros y haver tret guiat y assegurat y posat dins lo berganti del patró Nadal Spinosa en la cala de Porto Pi que està de partida del present regne y ha manat al dit patró en pena de 500 lliures que no desembarqui lo dit Simó Mas fins sia pasat en eltre regne de terra ferma y nol torne al present regne a lo que dit Nadal Spinosa ha respost questa promte en obeir los mndatos de sa Sra. Illma. però que ell no promet ni pot obligar a que dit Simó Mas no li fuge del veixell que quan va solter y sen ferrar y si no li fugirà pertintse del present Regne lo dexarà en altre Regne y promet no tornar lo baix dita pena". Un dels llocs més utilitzats pels bandejats per acollir-se al dret d'asil eclesiàstic era el campanar de la parròquia ciutadana de Sant Miquel. Aquest asil no els alliberava d'esser ferrats amb grillons i cadenes i guardats per capdeguaites reials per tal d'evitar la seva sortida. Encara ara a dit campanar hi ha restes d'aquests ferrats. (Hi ha una bona descripció i fotografies a l'article "La presó del campanar de Sant Miquel" de M. Bernat, E. González i J. Serra en el número 7 d'Estudis Baleàrics). No faltaren inquers que passaren per aquesta pressura, com així es després del pagament fet a un capdeguatia el dia 26 d'octubre 1642 per haver guardat diversos homes refugiats en dit campanar entre els quals hi havia "Francesch Matheu de Incha los quals estaven clavats en ferros per seguretat".

Gabriel Fiol Mateu

No volem ser
els més grans,
simplement
volem ser
millors.

L'agitat es la grand, el l'artic personalitat i altament professional de els valors que ara pertencen com volem aprendre cada dia més en una realitat dinàmica i per això a COLONIA treballam dia a dia, hora a hora, intentant a novet per poder oferir el que volem nos registe la màxima eficiència.

COLONIA fa una recerca innovadora d'innovar, altament preparada, amb una clara vocació de servei i el seu objectiu és, fonamentalment, treballar sense descaus per ser cada dia millor, no per ser cada dia més gran.

Les nostres innovacions nos permeten ser més àgils, servir els nostres clients de el nostre món d'inspiració.

 COLONIA Casa d'Innovació de l'Entorn

ANTONI SERRA, ESCRIPTOR I PERIODISTA

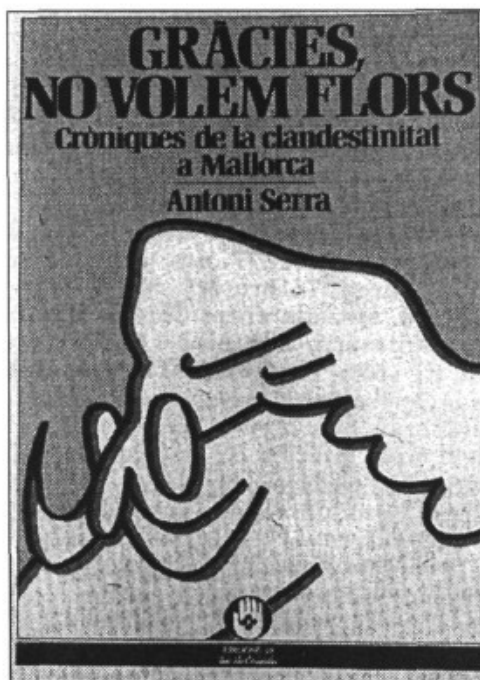
Vaig conèixer Antoni Serra devers l'any 74, en una dècada ambigua, però especialment intensa i canviant, d'aquesta "terra inexistente". Ell tenia, si fa no fa, vint anys menys i una barba negra i tancada, un poc esburbada i rebel i jo, ara que hi pens, ja era per l'estil, tal vegada un poc més vell. Tot i que de fora ens arribava un embat ple de promeses, aquí l'únic "Underground" que coneixia era el soterrani de la llibreria Tous, on ell exercia, més que de llibreter, de consultor d'edicions rares o prohibides i d'agitador cultural.

Record amb especial nitidesa el dia que vaig demanar-li, a cau d'orella, -car en aquell temps, després d'una lenta, llarga i espasmòdica agonia, el règim, més que un règim ja era un passat fam, encara mantenia un deteriorat sistema d'orelles a les parets-, si podia aconseguir-me el "Mallorquinisme polític", dos volums editats per les Edicions Catalanes de París, l'autor dels quals era Anselm Lluï, pseudònim de l'escriptor Gregori Mir. En Toni escrutà el meu rostre i segurament s'adonà que al davant hi tenia un passerell de plomissó. Em digué que hi tornàs al cap d'una setmana i, embolicats amb anònim paper d'embalatge, després de pagar una xifra que em semblà una garrotada a la meua esquifida i precària economia, els m'entregà en una petita cerimònia de complicitat i connivència. Com un lladre de niersons després d'afollar el niu, amb el paquet sota el braç, vaig sortir, emocionat i temorenc, de la llibreria. Ell mateix me proporcionà, encara que d'això en tenc un record més imprecís, una edició de Rueda de l'"Ulises" de Joyce que, segurament, per aquí anava en comptagotes. He de confessar que durant algun temps vaig pensar que havia tудat els diners perquè, malgrat ho intentàs de debò, no aconseguia passar de la pàgina trenta.

Alguns anys després vaig coincidir amb ell, molt breument, en unes pàgines que coordinava a la "Última Hora", dedicades a la part forana. En realitat d'aquella època només record un sopar d'aguiat d'anguila que ens menjàrem al restaurant "los Patos", just devora l'albufera. Sovint l'he vist de lluny, més pulcre que als anys setanta, amb capell i corbatí, i sempre he tengut la temptació de saludar-lo, la qual cosa mai no he fet. Ara, per un atzar instigat per Llorenç Massutí i, tot ho he de dir, perquè el presentador titular, Jeroni Salorn, juga fora camp, tenc l'ocasió i la satisfacció, en el meu exercici de presentador suplent, no només de saludar-lo, sinó de presentar-lo, tasca ben innecessària, en aquesta tertúlia de l'OCB.

Bon vespre Toni, benvingut i gràcies per ser avui amb nosaltres.

Una dada que pot semblar poc rellevant en la biografia de l'escriptor és el fet que, a finals dels anys cinquanta, treballàs d'august de soirée a Cadis, al circ "Atlas". D'aquella breu experiència en sorgí un llibret, "Homenaje al Circo", il·lustrat per Soler-Jové però, sobretot, m'agrada pensar que fou allí on aprengué que el vertader circ es la vida, que estam condemnats a fer equilibris, sense xarxa protectora, per viure o per sobreviure que les feres més ferotges i salvatges rarament són els animals i que alguns pallasos, quan es treuen la careta o el maquillatge, sovint tenen, exactament, la mateixa cara.

Per xerrar d'Antoni Serra, ni que sigui breument, ho he de fer des del coneixement, confés que incomplet, de les seves escriptures i és, per tant, un coneixement subjecte als errors que la lectura imposa. Crec, però, que Serra és un escriptor apassionat i divers i un intel·lectual incòmode.

Apassionat perquè res del que afecta la vida o les persones li és aliè. Qualsevol excusa és bona, fins i tot un assassinat, per aprofundir en la complexitat humana, esbrinar el misteri de l'existència, reflexionar sobre la permanent contradicció dels sentiments i l'inextingible broll de la passió. Ell mateix vessa, en la literatura, la seva passió per la vida.

Divers perquè en la seva obra, d'altra banda ben extensa, ha cercat i aconseguit la diversitat temàtica, estilística i conceptual.

En aquest sentit és un cul inquiet i de mal seure. Defuig voluntàriament l'avoriment de camí fet per trescar pastures de risc, noves concepcions estètiques, nous reptes que el condueixin a copsar el misteri de la creació.

Finalment, hi ha intel·lectuals dòcils -és possible ser intel·lectual i dòcil alhora?- acostumats a vinclar-se per una subvenció de lleties o una carícia afalagadora del poder. Antoni Serra pertany al cada cop més reduït grup d'intel·lectuals que no es mossega la llengua a l'hora de dir el que pensa, de mantenir una actitud crítica envers els defectes del sistema i de manifestar, des de la intel·ligència, el seu compromís amb la integritat. I quan deixi de ser indòmit, deixarà de ser Antoni Serra.

Iluís maicas,

juny 1997

Text de la presentació a la Tertúlia de l'OCB d'Inca del dia 18 de juny de 1997, al Siurell.

HERMANO BENILDO", PRIMER DIRECTOR DEL COL·LEGI LA SALLE

L'hermano Benildo (Francesc Arenas Roca) va ser el primer director del col·legi inquer, que va obrir les portes al gener de l'any 1908, a l'antic "Pes des bessó", ara convertit en Casal de Cultura. Va estar a Inca des de l'any 1908 fins l'any 1925.

Fou el primer col·legi masculí religiós d'Inca. Els franciscans de la TOR vengueren l'any 1910 i obriren el seu col·legi l'any 1911. Els Germans de La Salle, varen estar dos anys al carrer de Dureta, per passar després al carrer de Ses Coves, on encara estan avui. L'hermano Benildo, de procedència catalana, va venir per un any a Mallorca. El Germà Assistent, li va demanar la seva col·laboració per fundar el col·legi de Palma i al cap d'un any tornaria a Barcelona. Però la realitat fou que quedà per sempre a l'illa. Va morir l'any 1958 al Pont d'Inca. Les seves despulls reposen a la antiga capella. La seva mort es produí poc després que la ciutat d'Inca li retés un homenatge popular al Teatre Principal i l'Ajuntament en ple acordà donar-li un pergamí, agraïnt la feina dels "Hermanos" a Inca per espai de 50 anys.

L'hermano Benildo, va néixer a Llofin-Palafruguell- Girona, el 6 de març de 1876. Va entrar a l'Aspirantat de Fonseranes el 1890. Allà també faria el Postulantat. Després residiria a Bujedo (Burgos), únic escolasticat aleshores a Espanya, per poder fer els darrers estudis. Els primers vots els faria l'any 1894.

Com a professor va estar destinat a Cassà de la Selva (Girona), del 1894 al 1899, després passà a Barcelona, al col·legi de la Bonanova per espai de tres anys (1900-1903). Després va venir a Mallorca i va estar del 1904-1907, com a professor del col·legi de Palma, situat aleshores al carrer de la Concepció. L'any 1908 vengué a Inca, com a fundador i també director, va estar a Inca fins l'any 1925. Després passà un any a Santa Margalida, un altre a Sineu com a director. Finalment de l'any 1928 fins al 1941 i per espai de 14 anys va ésser reclutador de vocacions de Germans de La Salle. Molts dels germans mallorquins, avui majors, varen entrar a Pont d'Inca encoratjats moltes de vegades per aquest

home. De 1942 fins a 1952, va ser nomenat director General de Pont d'Inca. Després de l'any 1953 fins 1958, feia serveis auxiliars, no es considerava vell. Havia manifestat moltes de vegades que fins els 90 anys no eren vells i ell no els tenia.

Els frares de "Bavarai", com eren coneguts a la nostra illa, eren presents a moltes poblacions del Raiguer i el Pla: Binissalem, Alaró, Campanet, Sa Pobla, Sineu, i Santa Margalida. El darrer en tancar les portes va ser el de Santa Margalida.

Actualment a Mallorca funcionen els col·legis de Palma, Pont d'Inca, Inca i Manacor, i a l'illa de Menorca, Maó i Alaior.

El germà Benildo fou una peça clau alhora de dur endavant fundacions a diferents indrets.

El model dels germans de la Salle va ser Sant Benildo, francès, mort a Saugues, persona humil i estimada. Aquest sant francès fou beatificat pel Papa Pius XII i canonitzat després per Pau VI. El germà Benildo Arenas, va morir, als 82 anys, el 3 de juny de 1958. Ple de mèrits i també de virtuts. Són moltes les persones que recorden aquell professor, home bo i senzill.

Poc temps després de la seva mort, l'Ajuntament d'Inca, agraïnt la seva entrega i feina li va dedicar un carrer, com a record a les futures generacions. El carrer està situat des de la pujada de la carretera de Lluc, fins a la creu de la cantonada de l'hort de les monges tancades.

Aquestes lletres són només unes breus pinzellades de la vida i la personalitat del germà Benildo. Podríem escriure i parlar molt d'ell i també d'altres germans i professors que durant quasi noranta anys han deixat la seva empremta a Inca, per la dedicació i la feina. El germà Lluís, un d'ells, porta quasi 40 anys seguits a Inca.

Guillem Coll i Morro

Els Nous Macintosh

Potència

Multimèdia

els millors Preus

i Servei Tècnic Oficial

El teu Centre Apple és

XIPS

Servei Tècnic
Oficial Apple

Mca. S.L.

C/ Sant Joaquin, 9 Tel: 971-76.06.76 Fax: 971-76.04.26 07003 - PALMA

<http://www.readysoft.es/home/xipsmca> xipsmca@readysoft.es

Punt de Venda
Autoritzat Apple

PER QUAN VINGUI UN ALTRE JUNY, JAUME FUSTER

*"El puro li havia caigut malament.
De feia uns dies sentia rates a l'estómac,
però li feia por anar al metge".*

Ho va escriure Jaume Fuster de Jordi Oliva, un dels protagonistes de la seva novel·la *Per quan vingui un altre juny*.

El passat mes de novembre l'AELC va celebrar a Barcelona el primer acte del XXè aniversari de la seva fundació i, a Jaume Fuster el cigarret, després del sopar a Sí Senyor, no li va caure gaire bé. Tenia pendent anar al metge, però deixava passar el temps, una mica de mandra, aquella miqueta de por ... A més, una dècima de febre no era una catàstrofe i ell se sentia radiant perquè la convocatòria havia estat un èxit. Era claríssim que els associats l'estimaven, a més d'admirar la seva capacitat de feina i d'inventiva. Jaume apassionadíssim per la literatura, es dedicava de valent a la seva quimera: aconseguir

que l'escriptor incidís més dins la societat, donar-li un caire més popular.

La seva vida era una reflexió constant sobre la política i la literatura catalana d'aquests darrers anys. Des que ell duia les regnes de l'AELC les activitats s'havien anat estenent, multiplicant. A més acombolava les idees de tots els que se li acostaven sense deixar mai el seu punt crític i un xic irònic, si venia el cas.

És molt fotut ara, per a mi, haver d'escriure aquestes ratlles sobre la seva mort. Potser us haureu adonat que el bolígraf es renega a avançar, i la mà em queda aturada. I és que veig passar imatges que no puc agafar, sentiments que es tornen remolins i desapareixen.

Em dic hauria de parlar de la seva obra, però tot d'una em refaig. És la pèrdua humana que ara em con ja que la seva obra seguirà als prestatges, preparada, fent-nos companyia, incitant-nos a rellegir-la. Car no ha sofert cap sotrac, respira bé, té una salut de ferro, la seva obra. Potser també té una salut de ferro, vull pensar, l'ànima de Jaume Fuster, i ara mateix, plana, entusiasta, per sobre de tots nosaltres una mica acoquinats davant una cosa tan quotidiana però alhora tan impenetrable i misteriosa com és el fet de morir quan, en plena maduresa, la vida et fa les millors ofertes, d'èxit o de plaer. I ja tens traçat l'itinerari del proper estiu.

Antònia Vicens, escriptora

Diari de Balears, 1-02-1998

ACTIVITATS DEL TRIMESTRE DE L'OCB D'INCA

Desembre

Dissabte, dia 13. Acompanyats de na Carme Lorente Gelabert, una vintena de socis ens desplaçarem en tren fins a Palma per visitar el tradicional Betlem de les Caputxines i una exposició complementària de "cases de nines", cedides per col·leccionistes particulars. Fôrem atesos per la comissària de l'exposició.

Diumenge, dia 14. Excursió multitudinària a la TRAPA amb el grup GRAM. L'actual cuidador, en Joan Joan del GOB ens explicà la tasca de recuperació que fa aquest col·lectiu després de l'incendi. Els 35 visitants d'Inca ens comprometèrem a col·laborar-hi un cap de setmana.

Divendres, 19. Quinze membres de la nostra delegació assistirem al lliurament dels premis "31 de Desembre" dins la Nit de la Cultura que cada any organitza l'OCB.

Dilluns, 29. Festa de s'Estendard. L'acte commemoratiu presidit per les primeres autoritat de la vila, s'inicià al lloc conegut com "La pota del Rei". Na Caterina Valriu contà la rondalla que hi fa referència i un nin llegí un escrit reivindicant la recuperació de l'espai per a us públic. Es clogué l'acte amb la lectura d'un manifest i el cant de la Balanguera a la plaça de l'Ajuntament.

Gener 1998

Diumenge, dia 11. Sortida amb el grup GRAM als Tossals Verds i la font des Prat, amb l'assistència d'una quarantena llarga d'excursionistes.

Dimarts, dia 13. Sota la direcció de la professora Antònia Amengual començà el IV Curs de brodat mallorquí.

Dimecres, dia 14. El grup "Antaviana" (amics del teatre de l'OCB) assistirem a la representació de "Teràpies" de la companyia "Capsigranys" de Manacor, la primera de les obres que el Projecte Alcover durà a Inca.

Dissabte, 31. El grup "Antaviana" de l'OCB anà al Teatre de la Mar de Palma per veure la creació de l'Iguana "Una nit al racó de la plaça". Després de la funció celebràrem una petita tertúlia amb els actors.

Febrer

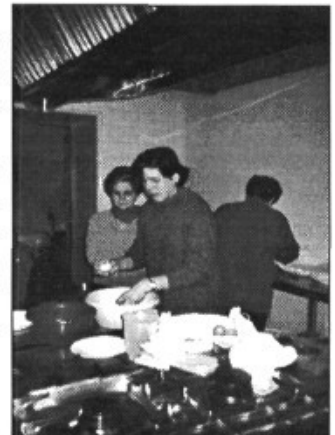
Diumenge, 1. Primer Itinerari de "Camins de lletres" guiats per na Carme Lorente Gelabert i amb visites a: Felanitx, Sant Salvador i Porto Colom.

Dimecres, 4. El grup "Antaviana" anà a veure "Si et sents buit" de la companyia "Gags a sac" al Teatre Principal d'Inca.

Diumenge, dia 8. Excursió amb el grup GRAM al Puig Tomir

Dimarts, dia 10. Taller de cuina de coques dolces amb l'assessorament de na Carme Dalià.

Dimecres, dia 11. El grup "Antaviana" de l'OCB assisteix a la segona representació del projecte Alcover: "Chaise longue" amb la Mont Plans. Teatre Principal d'Inca.

Març

Diumenge, 1. Segon itinerari de "Camins de lletres": Alcúdia, la Victòria i Pollença. **Dissabte, 7.** El grup "Antaviana" assistí al Teatre Principal de Palma a la representació de "Mort de dama" de Llorenç Villalonga.

Diumenge, 8. Excursió amb el grup GRAM a l'Atalaia d'Alcúdia.

Diumenge, 15. Excursió amb el grup GRAM al Barranc de Biniarraix.

Dimecres, 18. Representació al Principal d'Inca: "Beatrís" per la companyia valenciana "L'Horta- La Dependent".

CAMINS DE LLETRES

Presentació

Sota el títol Camins de lletres aquest any he preparat quatre itineraris que donen cos a una idea principal: Conèixer les persones que treballen per la nostra llengua, i per altre part, per jo indeslligable, veure el paisatge, ciutat... a través de la seva obra i amb els seus ulls.

Dins aquestes sortides he preparat visites amb escriptors, periodistes, cronistes, i qualsevol persona que forma part del poble on viu i treballa directament o indirectament per la nostra cultura. Parlarem dels autors clàssics i consagrats però també a alhora vull aprofitar per ressaltar i valorar la feina que fan tantes persones amb la seva constància i tenacitat i moltes vegades, perquè no dir-ho des del silenci i l'anonimat.

Revisar el paisatge, pobles, racons des de l'escriptura posseeix una màgia que segur captarem dintre el nostre cor.

Trescar per un paisatge, reconèixer un poble nou, guiats per la mà dels seus autors, les seves obres i les seves vivències és la proposta d'aquest any.

Primer itinerari: Felanitx-SantSalvador-Porto Colom

Va tenir lloc el dia 1 de febrer.

Un nombrós grup, malgrat que el temps no ens acompanyava massa, partírem cap a Felanitx. Allà, a la Casa de Cultura, ens esperaven el senyor batle D. Miquel Riera i un nodrit grup d'escriptors representatius de Felanitx: En Francesc Riera, en Pere Artigues, Mn. Pere Xamena, en Josep A. Grimalt i en Germà Coll. Després de cedir la paraula i rebre la benvinguda per part del senyor batle, vaig presentar i introduir a cada un dels nostres convidats. Cada un d'ells féu una exposició de caràcter personal però seguint sempre l'eix comú: Felanitx.

Gaudírem de la vivacitat, ingeni i coneixements del nostres conferenciants, i visquérem de més prop el tant comentat tarannà d'aquest poble.

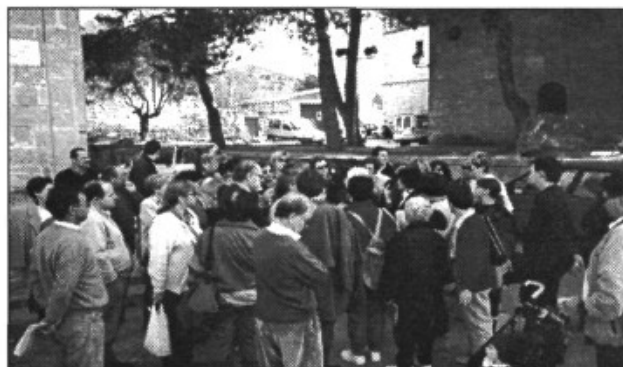
A continuació recorreguérem els carrers de Felanitx, mercat, església, i anàrem a dinar a Sant Salvador. Ens rebé el donat, D.Jordi Bauza, qui amablement ens convidà a visitar les dependències,

església. Al mateix temps ens explicava cada visita

Ja per acabar visitarem Porto Colom, no cal dir res de l'hermosura del lloc; ens delectàrem amb el paisatge fent una passejada i amb un bon cafetet!

Segon itinerari: Alcúdia - Pollença

El diumenge dia 1 de març ens tornàrem a trobar un nombrós grup decidits a dur a terme el segon itinerari. Sortírem en direcció a Alcúdia i Pollença. Arribats a Alcúdia anàrem primerament a l'església parroquial de Sant Jaume, on ens esperaven el rector Mn Francesc Ramis i Mn. Mateu Amorós, el qual ens donà la benvinguda i ens explica acuradament la història de l'església de Sant Jaume, la capella del Sant Crist i el museu Parroquial.

A la sortida i després de passejar pel mercat vaig explicar la història de les murades d'Alcúdia, la construcció, el camí de ronda, l'Hospital i visitàrem l'església de Santa Anna, molt coneguda de tots exteriorment, però una gran desconeguda en el seu interior.

Dinàrem a l'ermita de la Mare de Déu de la Victòria. Aquest cop, el temps va estar de part nostra; féu un dia esplèndid!

A l'horabaixa arribàrem a Pollença. Aquí ens esperava una destacada representació d'escriptors pollencins: En Miquel Bota Totxo, cronista de la vila, En Bernat Cifre, escriptor, i En Pere Salas, arxiver i bibliotecari de la vila. Inicià l'acte Pere Salas amb una exposició sobre la figura d'en Dragut i la història de les festes de Pollença. Miquel Bota ens introduí a descobrir la història de l'escut i la senyera de Pollença, i també de la figura de Les Àguiles. Bernat Cifre, dissertà sobre la figura de Costa i Llobera i fent ús del seus magnífics dots de rapsoda, ens recità una selecció de poemes de Costa i Llobera.

Sens dubte hem conegut una nova vertent de Pollença, a més de noves amistats.

Carme Lorente Gelabert.
març 1998.

RACÓ DE CUINA

QUAN LA QUARESMA ACABA...

Quan el temps de la Quaresma arribava al seu terme, els menjars mancats de carns i greixos es canviaven per altres que havien estat decantats durant aquell temps. Avui la cosa ha canviat ferm, i aquella rigidesa amb el menjar i sobre tot pel que fa al dejuni, quasi per tothom ha passat a millor vida, es a dir, ja no se respecta de manera tan rigorosa. La natura, però, fa el seu camí i després d'un bon temps que s'ha prodigat en bones pastures, que han servit per engreixar les guardes d'ovelles i xotets, fa que els ramaders, pensant en què l'estació canviarà i les pastures seran minses, en vagin a treure rendiment i posin a la venda les cries que fan el pes pertinent per ser assaborides, després de passar per una bona preparació i condimentació. Avui vos presentam un rostit de mèn amb brossat i unes pomes fetes al forn.

No parlam aquesta vegada de panades, reines de la tradició de Pasqua, junt amb els robíols i els crespells. Estam segurs que no mancaran a les vostres llars i esperam que en disfruteu força. MOLTS D'ANYS.

ESPATLLA DE MÈ FARCIDA AMB BROSSAT

Ingredients:

- 1 espatlla de xot
- 200 gr. de brossat
- 1 cullerada de panses i 1 cullerada de pinyons
- 50 gr. ventresca i 50 gr. sobrassada
- 1 culleredeta d'herbes (fonoll, menta...)
- 4 galetes maria, 2 ous i 2 cullerades de saïm
- 1 tassa d'aigua, sal, pebre bo, canyella

Elaboració:

Es desossa l'espalla i s'assaona amb sal i pebre.

Dins un ribell es mesclen el brossat, les panses, els pinyons, la sobrassada a daus, la ventresca (també a daus), les galetes esmicolades i el ous. S'assaona la mescla amb sal, canyella, pebre bo i les herbes.

Amb aquesta pasta es farceix l'espalla, que després cosirem i bridarem amb fil.

Posam la carn, ben untada amb saïm, dins una greixonera, mb un poc d'aigua al fons i la couem al forn a temperatura moderada.

Es pot acompanyar amb verdures del temps i el suc de la cocció.

POMES FARCIDES DE CREMA

Ingredients:

- 12 Pomes golden mitjanes
- 8 Vermells d'ou, 400 gr. Sucre, 1 litre de llet
- Canyella i clovella de llimona
- 35 gr. "Maizena"

Elaboració:

Posau la llet al foc amb 200 gr. de sucre, 1 clovella de llimona i canyella; feis-la bullir durant 2 minuts.

Apart mesclau els vermells i la "maizena" mesclada amb unes cullerades de llet freda.

Abocau la llet al recipient on hi ha els vermells i ho passau de nou al recipient on ha bullit la llet, però passant-la pel colador. Posau-ho de nou al foc però sense deixar de remenar-ho amb un batedor; quan comenci a arrencar el bull, retirau-ho i deixau-ho refredar bé i ja teniu la crema a punt de farcir les pomes.

Agafau 12 pomes i treieu-ne el cor amb un buidador de pomes. Posau-les en una llauna amb 1 cullerada d'aigua, 1 bon tassó de vi blanc, 1 tros de clovella de canyella i una clovella de llimona; empolvorau-les amb 100 gr. de sucre i posau-les al foc fins que es reblaneixin. Un cop cuites, deixau-les refredar. Col·locau-les tot seguit dins de greixoneretes de fang, de dues en dues; regau el fons amb una mica de xarop de coure-les i per mitjà d'una mànega farciu-les amb la crema.

Amb la resta dels 100 gr. de sucre i una mica d'aigua, feis un caramel daurat, que escampareu sobre les pomes amb una cullera.

Pere A. Massutí i Esperança Ramis

BADIA D'ALCÚDIA I DE POLLENÇA

Quan anam a la Victòria
un camí tan preciós
que quan pujam es contempla
encara és molt més formós
quan baixam del petit temple.

Si miram a l'horitzó
es veu el port de Pollença
Sa Marina, Es Barcarets
i el cap de Formentor.

Morer Vermell i Manresa
estan molt a prop
baix de Manresa,
es Mal Pas és dins un clot.

Jo allargava la vista
i per molt que m'esforçàs
no ho podia abraçar tot
com podria fer un artista.

El poeta de poetes,
que és mossèn Costa i Llobera,
del pi féu una poesia.
Quantes hauria de fer-ne
per expressar el que hi ha
a la incomparable Badia.

Margalida Cànaves,
1 de març de 1998 (II Itinerari Camí de Lletres)

L'AJUNTAMENT D'INCA INFORMA

EXPOSICIONS

REDEFINING POP. AGUSTÍ TORRES

Del 3 d'abril al 3 de maig

Inauguració: divendres 3 d'abril, a les 20.30 h

Horari de visites:

de dilluns a divendres de 18 a 21 h; dijous, dissabtes i diumenges, de 10.30 a 13.30 h.

L'EURO. LA MONEDA ÚNICA

Del 8 al 24 de maig

Inauguració: divendres 8 de maig, a les 20.30 h

Horari de visites:

de dilluns a divendres, de 18 a 21 h; dijous, dissabtes i diumenges, de 10.30 a 13.30 h

CENTRE D'EXPOSICIONS

(carrer de la Sirena, 19)

EXPOSICIÓ DE PINTURA DE GASPÀR Fiol

Del 19 al 29 de març

Inauguració: dijous 19 de març, a les 20.30 h

Horari de visites:

de dilluns a dissabte, d'11.30 a 14 i de 18 a 20 h

UNA TROBADA ENTRE L'ART I LA CIÈNCIA. Fotografies d'Amàlia Bernabé

Del 7 al 26 d'abril

Inauguració: dimarts 7 d'abril, a les 20.30 h

Horari de visites:

de dilluns a diumenge, de 18 a 21 hores; dijous, dissabtes i diumenges, de 10.30 a 13.30 h

Hi col·labora: "Sa Nostra" Obra Social i Cultural

EXPOSICIÓ SOBRE L'OBRA DE BLAI BONET

Del 7 al 17 de maig

Inauguració: dijous 7 de maig, a les 20.30 h

Horari de visites: de dilluns a divendres, de 19 a 21 hores.

ÀREA DE CULTURA I EDUCACIÓ

TEMPS ERA TEMPS...

MESTRE MIQUEL DURAN I SAURINA

Era a finals de l'any 1952, dos mesos abans de la mort de Mestre Miquel. Els obrers li reteren un sentit homenatge amb presència de tots els seus familiars. Com escenari l'incomparable marc del Puig de santa Magdalena.

A la fotografia hi ha presents, *d'esquerra a dreta*:

El seu fill, D. Llorenç Maria Duran, la seva nora i esposa de D. Llorenç, senyora Magdalena Ordinaña, el Mestre Miquel Duran, la senyora Maria Salas, la filla de Mestre Miquel, senyora Maria Duran, les senyores Catalina Oliver i Magdalena Adrover, el senyor Joan Llinas.

Assegudes a primera fila, les senyores Maria Pons i Francisca Rosselló, esposa del senyor Vicenç Bestard, que és el que està enfilat dalt el coll de la cisterna.

Aganollat, a primera fila, es troba el senyor Matias Bibiloni, ell ens ha facilitat la fotografia.

Tant de bo que l'acord del plenari de l'ajuntament de la nostra ciutat, del passat dia 5 de març, d'incoar l'expedient per **declarar Mestre Miquel Duran, fill il·lustre d'Inca**, segueixi el seu camí i arribi prest el dia en què es conclouï amb èxit aquest expedient. La ciutat d'Inca haurà fet justícia i restarà cabal amb la persona de Mestre Miquel.

Antoni Mateu Garau